

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Прогнозування фінансового стану підприємства

за матеріалами ТОВ «Сільськогосподарське підприємство «Олімпік
Агро»» Київська обл., Богославський р-н., с. Розкапанці

Студента 2 курсу 1 м групи,
Заочної форми навчання,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка
підприємства»

Кравець Альони
Сергіївни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, професор

Гуляєва Наталья
Миколаївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2018

Зміст

	Стор.
ВСТУП	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Фінансовий стан підприємства: поняття та фактори, що його визначають	6
1.2. Показники оцінювання фінансового стану підприємства та їх характеристика	15
1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансового стану підприємства на майбутній період	29
Розділ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГП "Олімпік Агро"	
2.1. Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства	
2.2. Основні тенденції змін фінансового стану підприємства	
2.3. Кількісна оцінка впливу факторів на фінансовий стан підприємства	
Розділ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГП "Олімпік Агро"	
3.1. Визначення основних показників фінансово-господарської діяльності на плановий період	
3.2. Обґрунтування цільового рівня показників фінансового стану підприємства на плановий період	
3.3. Обґрунтування заходів щодо забезпечення досягнення цільових показників фінансового стану підприємства у плановому періоді	
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансовий стан підприємства: поняття та фактори, що його визначають

Фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик економічної діяльності підприємства в зовнішньому середовищі. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві. За його показниками можна визначити ступені гарантованості економічних інтересів самого підприємства і його партнерів. Фінансовий стан визначається на основі фінансового аналізу діяльності підприємства. Тому можна вважати, що основна задача фінансового аналізу – відобразити стан підприємства для внутрішніх та зовнішніх споживачів, кількість яких при розвитку ринкових відносин значно зростає.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності. Їх фінансовий аналіз є інструментом обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій, засобом оцінки майстерності і якості управління.

Теоретико-методичні та практичні аспекти аналізу і прогнозування фінансового стану підприємства глибоко досліджені у працях вітчизняних і закордонних вчених: Е.Альтмана, В.Артеменка, О.М. Бандурки, О. Білоусова, І.О.Бланка, У.Бівера, В.А. Борисова, Є.Бріхгема, О.Д. Василика, О.С. Галушко, М.Я. Дем'яненко, В.Забродського, В.М. Івахненко, О. Канцурова, В.В. Ковальова, М.Я. Коробова, М.Кизима, В.Г. Козака, Л.А. Костирко, Г.Крамаренко, М.Н. Крейніної, П.А. Лайко, М.Л. Лапішко, Л.Лахтіонової, Ю.І. Ляшенко, Є. В.Мниха, Е.Нікбахта, З. Омельницької, А.М. Поддерьогіна, А.

Пилипенко, Г.Савицької, Р.Сайфуліна, О. Тарасенко, Р.Таффлера, О.Терещенка, Е.Хелферта, Д.Чессера та інших.

Для кожного суб'єкта господарювання зростає необхідність адекватної оцінки свого фінансового стану, який виступає не просто як характеристика оцінки фінансової діяльності "для внутрішнього користування", а насамперед як характеристика стану підприємства в цілому, в тому числі і для зовнішніх користувачів (партнерів, акціонерів, кредиторів і т.ін.). Отже, підприємство зустрічається з необхідністю управління фінансовим станом, підтримання його на певному нормальному рівні і, по можливості, покращення.

Для оцінки фінансового стану підприємства важливим є визначення самого поняття "фінансовий стан підприємства". Існує безліч трактувань цього поняття. На сьогоднішній день відсутня загальноприйнята точка зору з приводу визначення сутності поняття «фінансовий стан підприємства», дослідження переважно стосуються його окремих елементів.

Як правило, автори розглядають питання оцінки фінансового стану підприємства, які виступають результатом його діяльності та є підґрунтям майбутнього ефективного розвитку.

Відповідно до «Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації» [Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації] фінансовий стан підприємства: «сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні і потенційні його можливості».

За твердженням А.Г. Загороднього, Г.Л. Вознюка, Т.С. Смовженко «фінансовий стан – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами» [Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – К.: Знання, 2008. – 566 с.].

Так, одним з найповніших визначень поняття "фінансового стану

підприємства" наведено у фінансовому словнику-довіднику за редакцією М.Я. Дем'яненка, де серед його характеристик на перший план виступає якісна сторона діяльності підприємства, а саме "Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої й фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу" [Дем'яненко М.Я., Лузан Ю.Я. та ін. Фінансовий словник-довідник/ за редакцією Дем'яненка М.Я. - К.: ІАЕУААН, 2009. - 507 с.].

Досить повним і ширшим є визначення сутності фінансового стану у М.Я. Коробова. Він стверджує, що "фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями" [Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. - К.: Знання. - 2000. - 378 с.].

І.О. Бланк визначає фінансовий стан як рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання [Бланк І.А. Словарь-справочник фінансового менеджера. - К.: Ника-центр, 1998. - 480 с.].

Фінансовий стан підприємства не є матеріальним, речовим об'єктом управління, це "складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика його діяльності, ... яку можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення ..." [Бланк І.А. Словарь-справочник фінансового менеджера. - К.: Ника-центр, 1998. - 480 с, с. 47]. Складність та багатовимірність фінансового стану відбивається на дієвості практичного управління ним.

В.В. Осмоловський зазначає, що «фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю» [Осмоловский В.В. Теория анализа хозяйственной деятельности. – Минск: Новое знание, 2006. – 188 с.].

Увага в даному визначенні акцентується як на забезпеченості фінансовими ресурсами, так і на ефективному їх розміщенню та використанню.

Важливість застосування динамічного підходу в процесі оцінювання фінансового стану відмічає у своєму визначенні В.В. Ковальов, який визначає фінансовий стан як «потенційну і фактичну можливість підприємства розраховуватися за поточними зобов'язаннями, а також його фінансову стійкість у довгостроковій перспективі» [Ковалев В. В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – Москва: Финансы и статистика, 1999. – 512 с.].

Г.В. Савицька трактує фінансовий стан підприємства як «економічну категорію, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу» [Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб.– 2-ге вид., випр. І доп. – К.: Знання, 2009. – 662 с.]. Відмінність представленого визначення від наведених вище полягає в тому, що фінансовий стан віддзеркалює стан капіталу та здатність підприємства до саморозвитку.

Таким чином, можна зробити висновок, що науково-теоретичні підходи зазначених авторів мають певні розбіжності щодо визначення категорії "фінансовий стан підприємства".

Дослідивши сутність поняття "фінансовий стан" та проаналізувавши різні точки зору щодо його визначення, пропонуємо більш точне, лаконічне і таке, що відбиває сутність фінансового стану підприємства, визначення: фінансовий

стан підприємства – це економічна категорія, що визначає реальну (на фіксований момент часу) та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед іншими підприємствами й державою.

Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за наступними ознаками:

- за місцем виникнення - зовнішні та внутрішні;
- за структурою - прості, складні;
- за часом впливання - постійні та змінні;
- за ступенем кількісного вимірювання - якісні (піддаються вимірюванню), кількісні (не піддаються вимірюванню).

Найбільш доцільно розглянути детальніше зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства (рис. 1.1), оскільки до їх складу належать решта факторів у розрізі вище розглянутих класифікаційних ознак.

Зовнішніми стосовно підприємства є ті фактори, на які воно не може впливати або цей вплив може бути незначним (ендогенні). Зовнішні фактори поділяються на міжнародні, національні та ринкові.

1) Міжнародні фактори складаються під впливом причин загальноекономічного характеру (економічна циклічність розвитку провідних країн; стан світової господарської системи, що характеризується політикою міжнародних банків), стабільність міжнародної торгівлі, що залежить у свою чергу від укладання міжурядових договорів і угод.

2) До національних факторів, що спричиняють досить відчутний вплив на фінансовий стан кожного суб'єкта, належать політичні, економіко-демографічні, психографічні (культурні) і науково-технічні.

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства

2.1) Політичні фактори. Політична стабільність і спрямованість внутрішньої політики держави, реалізовані через право, виражаються у відношенні до підприємницької діяльності і принципах державного регулювання економіки (заборонний чи стимулюючий характер), до форм власності (її приватизація чи націоналізація, принципи земельної політики), до заходів захисту прав споживачів і підприємців (захист конкуренції, обмеження монополізму тощо). Усе це акумулюється в законодавчих нормах, актах, що і визначають діяльність підприємств.

2.2) Науково – технічні фактори. Рівень розвитку науки і техніки визначає всі складові процесу торгівлі на підприємстві і його конкурентоспроможність. Різні зміни в процесі здійснення торговельної діяльності для забезпечення конкурентних переваг, вимагають, як правило, значних капітальних вкладень і можуть протягом досить тривалого періоду негативно впливати на прибутковість підприємства, у тому числі і внаслідок невдач при впровадженні

нової технології. Може негативно позначитися на прибутковості і зменшення обсягу продажів продукції підприємства внаслідок появи на ринку по більш низьких цінах товарів інших фірм.

2.3) Ринкові фактори. Зовнішні умови діяльності підприємства відбивають економічну ситуацію в країні і за кордоном, в окремих регіонах, на галузевих ринках. Найважливішими з зовнішніх умов господарювання підприємств є розмір податкових ставок, рівень відсотка за кредити, ступінь монополізації галузі, рівень розвитку ринкових відносин і ринкових структур, стан ринку праці, інвестиційна активність підприємства.

До внутрішніх факторів відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (ендогенні).

До пріоритетної групи факторів належить високий темп інфляції. Останнім часом постійні інфляційні очікування не сприяють реалізації підприємствами стратегічних цілей. Сполучені з недостатньо гнучкою, а часто руйнівною податковою системою держави, кредитною політикою, високі для кінцевого споживача ціни стимулюють не розширення торгівлі, а його скорочення. Високі ціни, встановлені підприємствами на продукцію, часто є причиною не стільки їхньої необґрунтованої цінової політики, а скільки зовнішніми ціноутворюючими факторами.

Таким чином, внутрішні чинники, які впливають на фінансове становище підприємства, можна поділити на якісні і кількісні.

1) До якісних належать: мета, галузь діяльності, традиції репутація та імідж, форма власності, організаційна структура управління, організація системи управління, форма спеціалізації, концентрація торгівлі, диверсифікація торгівлі, прогресивність засобів і методів торгівлі та ін.

2) До кількісних належать: кваліфікований склад керівництва і персоналу, доля ринку і стадія життєвого циклу, інноваційна діяльність, адаптивність фірми, структура балансу, платоспроможність, ліквідність, співвідношення власних і залучених засобів, вартість капіталу, структура майна, інвестиційна привабливість, доход на акцію, рівень прибутковості та рентабельності та ін.
[Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан

підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-scho-vplivayut-na-finansoviy-stand-pidpriemstva/>].

Отже, дослідивши поняття «фінансовий стан підприємства» та дослідивши різноманітні підходи до його визначення, пропонуємо надати наступне визначення: «фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що визначає реальну (на фіксований момент часу) та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, здатність до саморозвитку та погашення зобов'язань перед іншими підприємствами й державою».

1.2. Показники оцінювання фінансового стану підприємства та їх характеристика

За умов функціонування підприємств України в ринковому середовищі значно зростає роль оцінювання їх фінансового стану. Обґрунтованість та ефективність прийнятих управлінських рішень залежить від результатів оцінювання фінансового стану підприємства та передбачає розрахунок комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства.

Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик господарсько-фінансової діяльності підприємства. Запобігання виникненню кризових явищ на підприємстві полягає у систематичному проведенні оцінювання фінансового стану, а також визначенні напрямів поліпшення цього стану.

Оцінювання фінансового стану підприємства здійснюється на основі наступних груп показників (рис. 1.1).

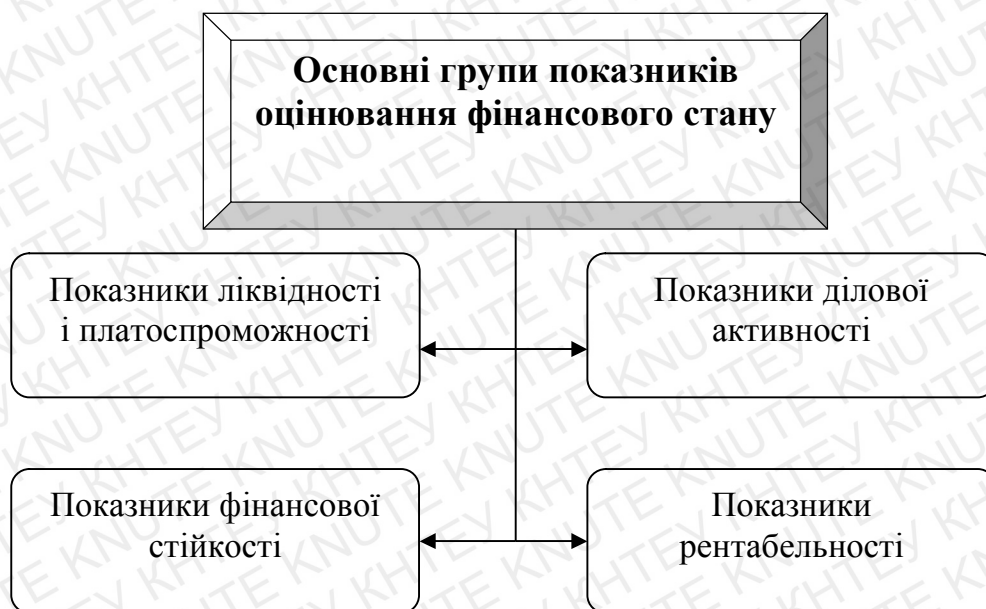

Рис. 1.2. Основні групи показників оцінювання фінансового стану

Фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [Фінанси підприємств :

[підручник]. / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Г.Г. Нам та ін. / [за ред. А. М. Поддєрьогін]. – [3-є вид., перероб. та доп.] – К. : КНЕУ, 2015. – 460 с. , с.328].

Розглянемо наведені групи показників.

Дослідження та теоретичне обґрунтування поняття платоспроможності розглядаються у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

У деяких працях вітчизняних економістів поняття «ліквідності» та «платоспроможності» ототожнюються. Але слід звернути увагу на суттєву різницю між даними поняттями. Під ліквідністю будь-якого активу розуміють його здатність трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду часу, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність даного виду активу. Тобто ліквідність підприємства характеризує механізм перетворення фінансових або матеріальних активів у грошові кошти, з метою своєчасного виконання зобов'язань. Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що потребує негайного погашення [Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2005. - №2. - С. 36-40].

Філімоненков О.С. термін „ліквідність" пояснює так: „не ускладненість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей на готівку". Іншими словами, ліквідність - це можливість підприємства у будь-який момент розрахуватися із своїми зобов'язаннями за допомогою майна, яке є у нього на балансі [Материнська О. А., Гайовик М. О. Аналітична оцінка методичних підходів аналізу ділової активності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_PNW_2010/Economics/59259.doc.htm].

Іващенко В. І., Болух М. А., Чечевіцина Л. М., Чуєв І. М., Салига С. Я., Даций Н. В., Корецька С. О., Нестеренко Н. В., Салига К.С., Подольська В. О., Яріш О. В. визначають, що ліквідність активів - величина, обернена ліквідності балансу за часом перетворення активів у грошову форму. Чим менше часу

потрібно для перетворення окремого виду активу у грошову форму, тим вища ліквідність балансу.

Мельник В. М. зазначає, що ліквідність активів – це час необхідний для перетворення поточних активів у готівку.

Ковальов В. В., Притуляк Н. М, Савицька Г. В., Шморгун Н. П., Головка І. В., Ковальов В. В., Волкова О. М. характеризують ліквідність активів, як здатність його трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, на протязі якого ця трансформація може бути здійснена.

Мишкін Ф.С. під ліквідністю розуміє «...легкість і швидкість, з якими певний актив може перетворюватися у засіб обміну... Гроші є найбільш ліквідними з усіх активів, бо вони є засобом обміну» [Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Основи, 2009. – 963].

Отже, розглянувши праці різних авторів, можна навести таке визначення ліквідності активів — це здатність та швидкість перетворення активів (майна) в грошові кошти.

Розглядаючи думки різних науковців можна виділити наступні основні підходи до трактування сутності платоспроможності.

Найтипівішим є визначення А.Д. Шеремета: “... платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття усіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами” [Римарева Л.В., Черніцька О.М. Підходи до визначення поняття «Платоспроможність підприємства» та їх порівняння [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/rimareva-lv-chernitska-om-pidhodi-do-viznachennya-ponyattya-platospromozhnist-pidpriemstva-ta-yih-porivnyannya/>]. Це визначення порівняно з іншими точками зору є більш ємним, оскільки включає усі види зобов'язань і вказує за допомогою чого досягається мета.

Розглянуті підходи щодо сутності поняття “платоспроможність підприємства” дають можливість зробити певні висновки:

– при визначенні платоспроможності підприємства термін зобов'язань не має істотного значення;

– платоспроможність підприємства може погіршитися внаслідок того, що у структурі активів значну частину посідає безнадійна дебіторська заборгованість, основні засоби, неприбуткові довгострокові вкладення;

– платоспроможність підприємства — це не лише показник. Доказом цього може стати той факт, що значення показника вказує на стан платоспроможності підприємства на певну дату розрахунку, тобто для нього характерна ментальність, і це значення залежить від об'єктивно зумовлених змін, пов'язаних із надходженням та сплатою коштів [Римарева Л.В., Черницька О.М. Підходи до визначення поняття «Платоспроможність підприємства» та їх порівняння [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/rimareva-lv-chernitska-om-pidhodi-do-viznachennya-ponyattya-platospromozhnist-pidpriemstva-ta-yih-porivnyannya/>].

Підсумовуючи вище викладене, можна зазначити, що платоспроможність підприємства — це його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями (короткостроковими та довгостроковими) за допомогою грошових ресурсів та інших активів і спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Узагальнено основні показники ліквідності та платоспроможності підприємства наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Умовні позначення	Зміст показника
1. Загальний коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{PZ}$	OA – оборотні активи; PZ – поточні зобов'язання	Оцінює ступінь покриття поточних зобов'язань підприємства за рахунок всіх оборотних активів
2. Проміжний коефіцієнт покриття	$\frac{OA - TMZ}{PZ}$	TMZ – товарно-матеріальні запаси	Оцінює ступінь покриття короткострокових зобов'язань лише за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості (тобто без врахування товарних запасів)

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{ГК + ПФІ}{ПЗ + Д_{мп}}$	ГК – грошові кошти, їх еквіваленти; ПФІ – поточні фінансові інвестиції; Дмп – доходи майбутніх періодів	Оцінює можливості розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями найближчим часом; оцінка ефективності використання вільних грошових коштів
4. Коефіцієнт маневрування	$\frac{ВК - НА}{ВК}$	ВК – власний капітал; НА – необоротні активи	Оцінює структуру майна власного капіталу з точки зору напрямів інвестування коштів та використовується для оцінки можливостей швидкого реагування на зміни кон'юнктури ринку

Проблеми фінансової стійкості на підприємстві вивчали вітчизняні та закордонні дослідники. Так, зокрема Ю.С. Цал-Цалко визначає фінансову стійкість, як стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує постійну платоспроможність [Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2008. – 359с.].

За визначенням М.Я. Коробова фінансова стійкість являє собою «відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики «фінансового стану» [20. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. - К.: Знання, 20010.-378 с.].

На думку В.М. Родіонової: «фінансова стійкість –стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику» [Родионова В.М., Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. - М.: Изд-во "Перспектива", 2010. - 98 с.].

В.М. Макарьева визначає фінансова стійкість як «стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективно управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації

продукції» [Макарєва В.М., Андреева Л.В. Анализ хозяйственной деятельности организации. - М.: Финансы и статистика, 2011. - 262 с.].

Становище, коли відбувається «перевищення прибутку над витратами, що забезпечує вільне маневрування грошових коштів підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції» трактує як фінансову стійкість Т.Г. Бень [Бень Т.Г., Довбня С.Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 20010. - №6. – С. 53-60.].

Р.А. Слав'юк стверджує, що «фінансова стійкість – одна із характеристик відповідності структури джерел фінансування в структурі активів» [Слав'юк В.А. Фінанси підприємств: Навч. Посібник. – К.: ЦУЛ, 2008. – 460 с.].

Підсумовуючи різні визначення сутності поняття «фінансова стійкість», можна зробити висновок, що фінансова стійкість – це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників і яка виражається у кредитоспроможності та платоспроможності підприємства, а також у постійному зростанні прибутку та капіталу при мінімальному ризикові.

Основні показники фінансової стійкості підприємства представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Показники фінансової стійкості підприємства

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Умовні позначення	Зміст показника
1	2	3	4
1. Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{BK}{K}$	BK – власний капітал; K - капітал	Оцінює рівень фінансування діяльності за рахунок власних коштів
2. Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{K - BK}{BK}$	BK – власний капітал; K - капітал	Оцінює наявність позикових коштів на одиницю власних, що забезпечує при необхідності їх повернення кредиторам

3. Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	$\frac{BK + ДЗ}{K}$	ДЗ – довгострокові зобов'язання	Показує, яка частина загальної вартості активів сформована за рахунок найбільш надійних джерел фінансування, тобто не залежить від короткострокових залучених коштів
4. Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	$\frac{ДПК}{BK + ДПК}$	ДПК – довгостроковий позиковий капітал	Характеризує частку довгострокового позикового капіталу в загальному обсязі капіталу
5. Коефіцієнт структури позикового капіталу	$\frac{ДПК}{ПК}$	ПК – позиковий капітал	Характеризує частку довгострокового позикового капіталу в загальному обсязі позикового капіталу
6. Коефіцієнт кредиторської заборгованості	$\frac{КЗ}{КПК}$	КЗ – сума кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; КПК – сума короткострокового позикового капіталу	Характеризує частку кредиторської заборгованості в загальному обсязі короткостроковому позиковому капіталі
7. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	$\frac{КЗ}{ДебЗ}$	КЗ – кредиторська заборгованість; ДебЗ – дебіторська заборгованість	Оцінка ступеня перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською

Щодо прибутковості, то існують також різні точки зору до тлумачення його сутності.

Бланк І. О. зазначає, що “прибутковість– це здатність підприємства генерувати прибуток і здійснювати рентабельну діяльність” [Бланк І. А. Управление прибылью. — 2-е изд., расш. и доп. — К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. — 752 с.]. Подібне визначення прибутковості надають Загородній В.Г. та Вознюк В.Г. [Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. — К.: Знання, 2004. — 566 с., с. 452].

Бойчик І.М. [11. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Атіка, 2008. - 480 с.] відносить прибутковість до одного із головних принципів підприємництва, що полягає в отриманні доходів, які не тільки покривають

проведені витрати, і мають сформувати прибуток. Брігхем Є.Ф. зазначає “прибутковість є загальним результатом поєднання засобів проведення курсу компанії і відповідних рішень” [Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту / Пер. з англ. — К.: Молодь, 2003. — 1000 с., С. 119].

Дзюбенко Л.М. [Дзюбенко Л. М. Організаційно—економічні передумови формування прибутковості підприємства // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Заснов. у 1992 р. Вип. 16 . — К.: КНЕУ, 2009. — С. 142—150.] ототожнює прибутковість підприємства з масою і нормою прибутку підприємства.

Павлова Л.М. в [Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ, 2010. - 400 с., с. 388] визначає прибутковість як «відносний показник, який характеризує частку прибутку в одному із вартісних оціночних показників, а дохідність як відносну величину, яка характеризує відношення отриманого доходу до базового показника».

Бойчик І., Харів П., Хопчан М. вважають, що показники прибутковості характеризують ефективність використання всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного доходу, а рентабельності – рівень ефективності (доходності) роботи підприємства [Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: “Каравела”, Львів: “Новий світ-2000”, 2011. – 298 с., с. 226].

Отже, можна сказати, що прибутковість (рентабельність) підприємства характеризується здатністю підприємства генерувати прибуток у процесі господарсько—фінансовій діяльності.

Основні показники рентабельності діяльності підприємства наведені в таблиці 1.3.

Показники рентабельності діяльності підприємства

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Умовні позначення	Зміст показника
1	2	3	4
1. Рентабельність діяльності	$\frac{ЧП}{ВР} \times 100$	ЧП – чистий прибуток; ВР – обсяг виручки від реалізації продукції	Характеризує, скільки прибутку припадає на одиницю виручки (доходу) від реалізації товарів, робіт, послуг
2. Рентабельність витрат	$\frac{ЧП}{В} \times 100$	В – сума витрат	Характеризує ефективність поточних витрат підприємства, їхню окупність і величину прибутку, що припадає на одиницю витрат
3. Рентабельність активів	$\frac{П}{A_{cp}} \times 100$	П – обсяг прибутку підприємства (до оподаткування або чистого); A _{cp} – середня сума активів	Оцінює обсяг отримання прибутку в розрахунку на одиницю майна, яке знаходиться в розпорядженні підприємства, тобто характеризує ефективність використання активів підприємства
4. Економічна рентабельність	$\frac{ПЗД_{до} + ФВ}{A_{cp}} \times 100$	ПЗДо – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; ФВ – сума фінансових витрат	Характеризує частку суми балансового прибутку і процентів за кредит, які відносяться на собівартість продукції, до суми активів підприємства
5. Рентабельність власного капіталу	$\frac{ЧП}{ВК_{cp}} \times 100$	ЧП – обсяг чистого прибутку; ВК _{cp} – середня сума власного капіталу	Оцінює рівень отримання чистого прибутку на одиницю власного капіталу підприємства, тобто, характеризує ефективність вкладення засобів в дане підприємство.
6. Рентабельність обороту (продаж)	$\frac{ВП - АВ - ВЗ - ФВ}{ЧВ_{реал}} \times 100$	ВП – валовий прибуток; АВ – адміністративні витрати; ВЗ – витрати на збут	Оцінює результатів господарської діяльності підприємств, обсяг прибутку на одиницю обороту (продаж) і частку прибутку в ціні продукції (товарів, робіт, послуг)

В.О. Подольська та О.В. Яріш [Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб.- К.: «Центр навчальної літератури», 2008.-488 с.] зазначають, що світова практика господарювання пов'язує поняття ділової активності з поняттям інвестиційної привабливості підприємства. Автори зазначають, що в показниках ділової активності знаходить відображення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Аналогічної думки дотримуються Л.О. Коваленко та Л.М. Ремньова [Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Аналіз ділової активності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poglyad.com/students/item/14196/>], акцентуючи увагу на тому, що «ділова активність — це комплексна характеристика підприємства, яка втілює різні аспекти діяльності, визначається системою показників, що визначають місце підприємства на ринку конкретних товарів, географію ділових відносин, репутацію підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність».

Деякі автори зауважують, що ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту засобів підприємства. Критеріями ділової активності є рівень ефективності використання ресурсів підприємства, стійкість економічного зростання, ступінь виконання завдання за основними показниками господарської діяльності тощо [Материнська О. А., Гайовик М. О. Аналітична оцінка методичних підходів аналізу ділової активності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_PNW_2010/Economics/59259.doc.htm].

Аналізуючи думки різних авторів з приводу ділової активності, можна навести загальне визначення цього поняття. Ділова активність — це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика, яка визначає стан підприємства на ринку, забезпеченість та ефективність використання усіх видів ресурсів та характеризує результати господарювання.

Основні показники ділової активності підприємства наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Показники ділової активності підприємства

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Умовні позначення	Зміст показника
1	2	3	4
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	$\frac{BP}{OAcP}$	ОАср – оборотні активи середні; BP – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Оцінює швидкість обороту всіх оборотних коштів підприємства
2. Коефіцієнт оборотності товарно –	$\frac{CB}{TMЗ_{cp}}$	ТМЗср – товарно – матеріальні запаси середні;	Оцінює швидкість обороту товарно-матеріальних запасів

матеріальних запасів, разів		СВ. – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	
3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, разів	$\frac{BP}{ДЗ_{ср}}$	ДЗ _{ср} – дебіторська заборгованість середня	Оцінює швидкість обороту дебіторської заборгованості
4. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	$\frac{CB}{КЗ_{ср}}$	КЗ _{ср} – кредиторська заборгованість середня	Оцінює швидкість обороту кредиторської заборгованості
5. Період обороту активів, днів	$\frac{Д}{КО}$	Д – кількість днів у досліджуваному періоді; КО – відповідний коефіцієнт оборотності	Характеризує число днів, протягом яких здійснюється повний оборот
6. Тривалість операційного циклу (дні)	$Пз_{ср} + Пдз_{ср}$	Пз.ср – середній період обороту запасів; Пдз.ср – середній період обороту дебіторської заборгованості	Оцінює довжину операційного (торговельного) циклу, тобто періоду з моменту вкладання коштів у товарні запаси до отримання виручки від їх продажу
7. Тривалість фінансового циклу (дні)	$Пз_{ср} + Пдз_{ср} - Пкз_{ср}$	Пкз.ср – період обороту кредиторської заборгованості	Оцінює довжину обороту грошових коштів підприємства, тобто періоду за який вивільняються грошові кошти

Отже, необхідно систематично, детально і в динаміці оцінювати фінансовий стан підприємства, оскільки від цього залежить його економічна перспектива. Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансового стану підприємства на майбутній період

Прогнозування фінансового стану підприємства є невід'ємним елементом його управління. Воно виступає інструментом усунення невизначеності, яка виникає при прийнятті управлінських рішень щодо мобілізації та розміщення фінансових ресурсів; дозволяє обґрунтувати доцільність фінансування та підвищити рівень ефективності управління активами підприємства; дає змогу виявити здатність підприємства до сталого функціонування у майбутньому періоді.

Прогнозування є необхідним складовим елементом управління і однією з основних умов ефективного планування. Саме цим визначається його значущість в системі управління підприємством. Будь-якому рішенню повинні передувати аналіз ситуації, що склалася, і прогноз наслідків ухвалення або не ухвалення того або іншого управлінського рішення. Стосовно прогнозування фінансового стану підприємства, то загалом під вказаним поняттям слід розуміти передбачення наявності, забезпечення і розміщення фінансових ресурсів підприємства.

В вузькому розумінні під прогнозуванням фінансового стану слід розуміти науковообґрунтовані припущення про тенденції зміни фінансових показників, які характеризують фінансове становище підприємства.

До основних задач, які повинно вирішувати прогнозування фінансового стану підприємства можна віднести:

- аналіз і виявлення тенденцій зміни фінансового стану підприємства;
- визначення діапазону змін фінансового стану підприємства;
- виявлення можливих проблемних «вузьких» місць у фінансовому стані підприємства;
- вибір оптимального управлінського рішення щодо залучення і використання фінансових ресурсів підприємства;
- своєчасна ідентифікація незадовільної структури балансу підприємства;

- виявлення основних факторів, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства і пошук уникнення їх негативних дії;
- моделювання фінансового стану підприємства з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів функціонування підприємства [Владимирова Л.П. Прогнозирование в условиях рынка: Учеб. пособие. – М.: Издательство Дашков и Ко , 2000. – 308с.].

Проводячи синтез понять прогнозування і фінансовий стан підприємства, можна зробити висновок, що: прогнозування фінансового стану підприємства - це розробка системи науково-обґрунтованих імовірних припущень про структурні зміни майна і капіталу підприємства, обумовлених ефективністю використання останнього, і альтернативних варіантах їх змін на основі ретроспективного аналізу основних елементів фінансового стану підприємства (майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ефективності використання капіталу).

Прогнозування фінансового стану підприємства доцільно здійснювати шляхом економіко-математичного моделювання. Воно дозволяє відобразити перспективний фінансовий стан в залежності від великої кількості факторів. При цьому адекватність отриманого прогнозу залежить від процедури та логіки побудови прогнозної моделі.

Узагальнюючу класифікацію методів прогнозування фінансового стану підприємства наведено на рис. 1.3.

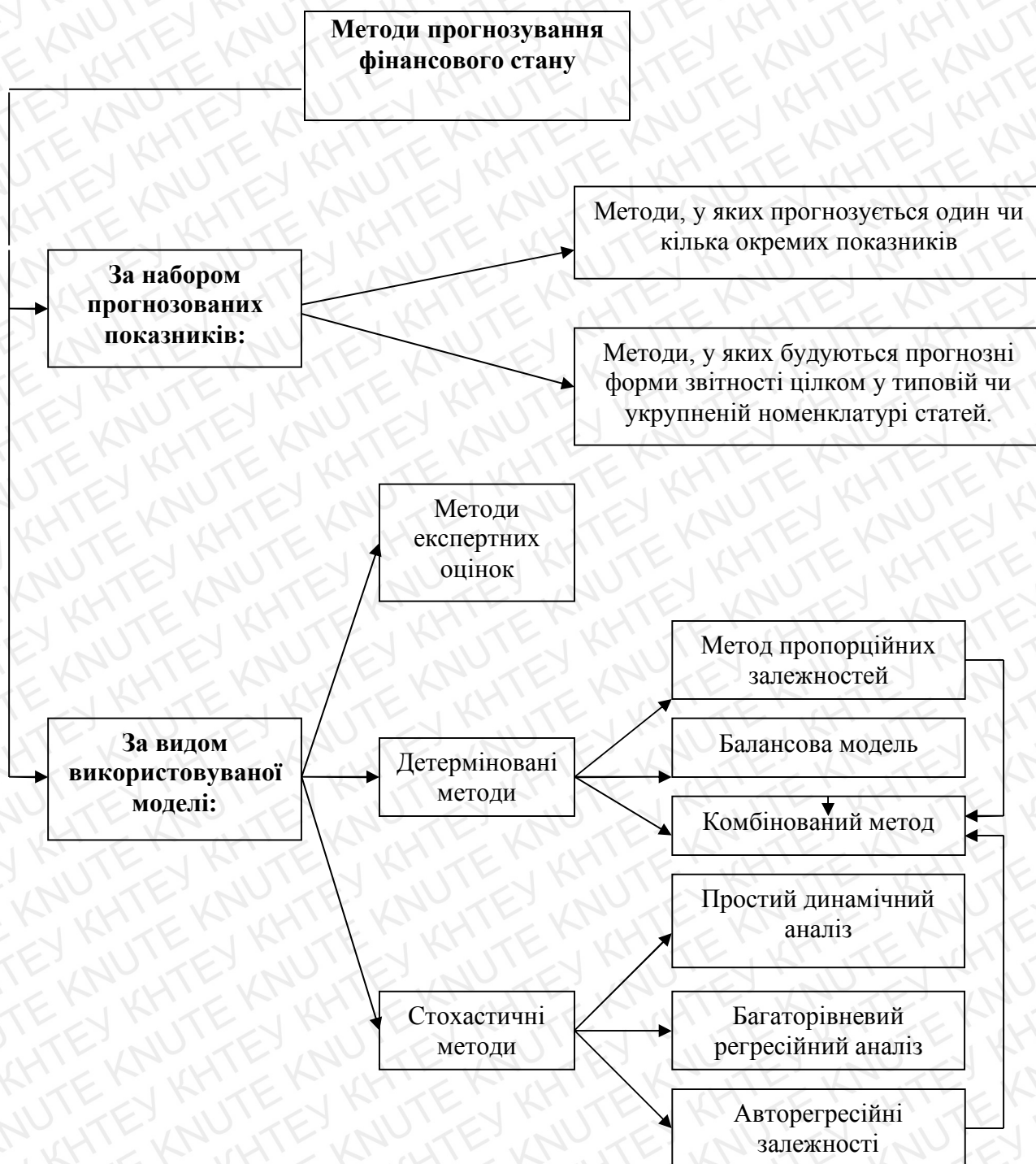

Рис. 1.3. Класифікація методів прогнозування фінансового стану підприємства [Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання :[навч. посібник.] / Терещенко О.О. – К. : КНЕУ, 2014. – 554 с.].

Розглянемо докладніше методи прогнозування фінансового стану підприємства. За набором досліджуваних показників фінансового стану в прогнозуванні можна виявити наступні підходи.

Перший з них полягає в тому, що прогнозується один або декілька окремих показників, що представляють найбільший інтерес і значущість для дослідника. Фактично для цього виконується прогнозування найбільш важливих показників фінансово-господарської діяльності, наприклад, виручка від продажів, прибуток, собівартість продукції тощо. За ними далі розраховуються очікувані значення досліджуваних коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан.

В основі іншого підходу покладені методи, за якими будуються прогнозні форми звітності цілком в типовій або укрупненій номенклатурі статей. На підставі аналізу даних минулих періодів прогнозується кожна стаття (укрупнена стаття) балансу, звіту і фінансових результатів. Перевага методів цієї групи полягає в тому, що отримана звітність дозволяє всебічно проаналізувати фінансовий стан підприємства. Дослідник отримує максимум інформації, яку він може використовувати для різних цілей, наприклад, для визначення допустимих темпів нарощування виробничої потужності, для розрахунку необхідного обсягу додаткових фінансових ресурсів із зовнішніх джерел, розрахунку фінансових коефіцієнтів тощо.

При прогнозуванні звітності можна оцінювати очікувані значення кожної статті окремо, виходячи з її індивідуальної динаміки. Однак більш адекватними є методи, що враховують існуючий взаємозв'язок між окремими статтями як в межах однієї форми звітності, так і її різних форм. Дійсно, різні рядки звітності повинні досліджуватись в динаміці узгоджено, оскільки вони характеризують одну і ту ж економічну систему

У залежності від виду використовуваної моделі всі методи прогнозування можна підрозділити на три великі групи:

1. Методи експертних оцінок передбачають багатоступінчасте опитування експертів по спеціальних схемах і обробку отриманих результатів за допомогою інструментарію економічної статистики. Застосування цих методів на практиці, звичайно, полягає у використанні досвіду і знань торгових, фінансових, виробничих керівників підприємства. Недоліком є зниження чи повна відсутність персональної відповідальності за зроблений прогноз.

2. Детерміновані методи припускають наявність функціональних чи жорстко детермінованих зв'язків, коли кожному значенню факторної ознаки відповідає цілком визначене не випадкове значення результативної ознаки. Як приклад можна привести залежності, реалізовані в рамках відомої моделі факторного аналізу фірми Дюпон. Використовуючи цю модель і підставляючи в неї прогнозні значення різних факторів, наприклад, виручки від реалізації, оборотності активів, ступеня фінансової залежності й інших, можна розрахувати прогнозне значення одного з основних показників ефективності - коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

3. Стохастичні методи припускають імовірнісний характер як прогнозу, так і самого зв'язку між досліджуваними показниками. Імовірність одержання точного прогнозу зростає із зростанням числа емпіричних даних. Ці методи займають провідне місце з позиції формалізованого прогнозування й істотно варіюють по складності використовуваних алгоритмів. Найбільш простий приклад - дослідження тенденцій зміни обсягу продажів за допомогою аналізу темпів зростання показників реалізації. Результати прогнозування, отримані методами статистики, піддані впливу випадкових коливань даних, що може іноді приводити до серйозних прорахунків.

Обираючи ті чи інші підходи щодо прогнозування показників фінансового стану, слід врахувати наступні особливості середовища прогнозування.

1. Відмінною рисою функціонування вітчизняної економіки, як на макрорівні, так і на рівні окремих підприємств, є її нестабільність. На відміну від західних фірм, які зазвичай функціонують в межах вже встановленої законодавчої бази, вітчизняні підприємства змушені пристосовуватись під умови, що постійно змінюються. Це впливає як на вихідну інформацію для прогнозування, так і на кінцеве управлінське рішення. Крім того, зазначена особливість істотно звужує, а в деяких випадках і унеможливорює застосування розроблених моделей для вітчизняної практики.

2. Для прийняття рішення зазвичай необхідно опрацювати значні обсяги вихідної інформації, а сам процес прийняття рішень знаходиться в жорстких часових межах.

3. Показники фінансового стану є похідними від показників фінансово-госпо-дарської діяльності, тому прогнозування фактично повинно здійснюватись стосовно первинної інформації.

4. Більшість показників фінансового стану знаходиться у щільному взаємозв'язку, тому прогнозування одних з них автоматично впливає на очікувані значення інших. При цьому виникає питання вибору первинних і залежних показників фінансового стану.

5. Вихідні дані для прогнозування являють собою ряди динаміки. Разом з тим не завжди можна отримати достатню кількість даних для побудови прогнозної моделі. З одного боку, характерною рисою багатьох вітчизняних підприємств є порівняно невеликий термін їх функціонування, а, отже, і невеликий обсяг накопичених даних. З іншого, вплив непередбачуваних зовнішніх та внутрішніх чинників може призводити як до тривалих змін значень ряду (ступінчастої зміни), так і до короткотермінових імпульсних відхилень. І в тому, і в іншому випадках вибірка стає непридатною для використання в повному обсязі. В результаті наведених причин звужується горизонт побудованого прогнозу, погіршується його якість, а також істотно обмежується сфера можливих для застосування методів прогнозування.

Наявність малої кількості вимірювань породжує ще одну проблему. При використанні багаточинникових регресійних залежностей з'являється проблема відбору чинників – їх кількість не може перевищувати кількість вихідних даних. Це може призвести до того, що істотні чинники не потраплять до моделі, що негативно вплине на їх адекватність, і, як наслідок, точність прогнозу [Особенности прогнозирования финансовых потоков организаций / Крылов С.И. // Проблемы современной экономики. – 2004. – №1(9) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m-economy.ru>].

Відбір методів прогнозування показників фінансового стану в кожному конкретному випадку повинен враховувати наведені особливості.

За набором досліджуваних показників фінансового стану в прогнозуванні можна виявити наступні підходи.

Виділяють підхід в рамках детермінованих методів, що оснований на аналізі балансу підприємства. Він може бути описаний різними балансовими рівняннями, що відображають взаємозв'язок між статтями активної і пасивної частин балансу. Найпростішим з них є основне балансове рівняння, яке має вигляд

$$A=K+Z, \quad (1)$$

де A – активи,

K – власний капітал,

Z – зобов'язання підприємства

Ліва частина рівняння відображає матеріальні і фінансові ресурси підприємства, права частина – джерела їх утворення. Прогнозована зміна ресурсного потенціалу повинна супроводжуватися як неминучою відповідною зміною джерел засобів, так і можливими змінами в їх співвідношенні. На практиці прогнозування здійснюється шляхом використання складніших балансових рівнянь і поєднання даного методу з іншими методами прогнозування.

Проведення аналізу безпосередньо за даними бухгалтерської звітності – справа доволі трудомістка, оскільки дуже велика кількість розрахункових показників ускладнює виділення головних тенденцій у фінансовому стані підприємства. Ще менш ефективним є прогнозування форм бухгалтерської звітності в їх типовій номенклатурі статей. У зв'язку з цим, виникає необхідність перед проведенням аналізу ущільнити початкові форми звітності шляхом агрегації однорідних по складу балансових статей для отримання порівняльного аналітичного балансу, а також аналітичного звіту про прибутки і збитки [Генетический подход к прогнозированию балансовых коэффициентов. / С.Б. Гречин, Ю.Б. Трифонов. // Весник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2016. – №2. – 195 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/99999999_West_2008_2/31.pdf].

Група методів експертних оцінок базується на дослідженні динаміки відібраних показників. Іншими словами, мова йде про виділення тренда. При цьому припускається наявність певної тенденції у зміні досліджуваних показників та наслідуваність цієї тенденції у найближчому майбутньому. Метод простого динамічного аналізу виходить з передумови, що прогнозований показник (Y) змінюється прямо пропорційно з часом. Тому для визначення прогнозних значень показника Y будується, наприклад, наступна залежність

$$Y = f(t) \quad (2)$$

де Y досліджуваний показник;

t – чинник часу;

$f(t)$ – тип залежності. Як правило, вона відноситься до однієї з простих математичних функцій: лінійної, поліноміальної, експоненціальної, логарифмічної тощо. Параметри залежності знаходяться за методом найменших квадратів.

Як випливає з вигляду моделі (2), вплив конкретних чинників на досліджуваний показник в явному вигляді не виділяється, враховується лише їх комплексна дія.

Якщо поставити за мету виявити та описати існуючі взаємозв'язки між показниками, то ми приходимо до регресійної моделі

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_n) \quad (3)$$

де Y результуючий показник,

$X_1, X_2, \dots, X_n$ – впливаючі показники,

$f()$ – вид залежності.

Методи побудови регресійних залежностей складають другу підгрупу методів стохастичного прогнозування. Кількість чинників та форма зв'язку між показниками визначаються на основі графічного зображення емпіричних даних (якщо це можливо), в результаті відомостей економічної теорії та економікоматематичного моделювання при розв'язанні подібних завдань, експертними методами або на основі інтуїції дослідника. Параметри такої моделі теж знаходяться методом найменших квадратів.

До третьої підгрупи стохастичних методів прогнозування відносять авторегресійні методи. Вони базуються на припущенні, що економічні процеси мають певну специфіку і відрізняються певною інерційністю. Тому значення практично будь-якого економічного показника у момент часу t залежить певним чином від його значень в попередні періоди часу (в даному випадку ми абстрагуємося від впливу інших чинників). Отже, значення прогнозованого показника в минулих періодах повинні розглядатися як факторні ознаки. Рівняння авторегресійної залежності в найбільш загальній формі має вигляд:

$$Y_t = f(Y_{t-1}, Y_{t-2}, \dots, Y_{t-k}), \quad (4)$$

де Y_t - прогнозоване значення показника Y у момент часу t ;

Y_{t-1} - значення показника Y в момент часу ($t-1$);

$f()$ – вид залежності.

Для знаходження параметрів такої моделі використовуються спеціальні методи, оскільки традиційні методи дають неточність в їх оцінці [Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування та планування :[навч. посібник]. / Грабовецький Б.Є. – К. : ЦУЛ, 2014. – 188 с.].

На даний час існує досить широкий набір різноманітних підходів до прогнозування показників фінансового стану підприємства. Точність і ефективність побудованої моделі залежать від правильності її вибору для застосування в конкретній ситуації, її особливостей, обґрунтованості відбору показників [Матвійчук А.В. Аналіз та прогнозування розвитку фінансово-економічних систем із використанням теорії нечіткої логіки: [монографія]. / Матвійчук А.В.– К. : ЦУЛ, 2015. – 206 с.].

Оскільки кожен метод, крім переваг, також має недоліки, то з метою отримання більш надійного прогнозування фінансового стану підприємства доцільно використовувати різні методи розрахунків, що забезпечить багатоваріантність прогнозних розрахунків.

РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГП «ОЛІМПІК АГРО»

2.1. Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства

Основним видом діяльності досліджуваного підприємства є тваринництво, зокрема розведення кіз. Періодом аналізу виступають 2015-2017 роки. Інформаційною основою проведення аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства виступають матеріали бухгалтерського обліку та звітності підприємства: "Баланс"; "Звіт про фінансові результати" (Додаток А, Б) та аналітичні матеріали оперативного та управлінського обліку.

Основні етапи здійснення оцінки фінансового стану підприємства наведено на рис. 2.1.

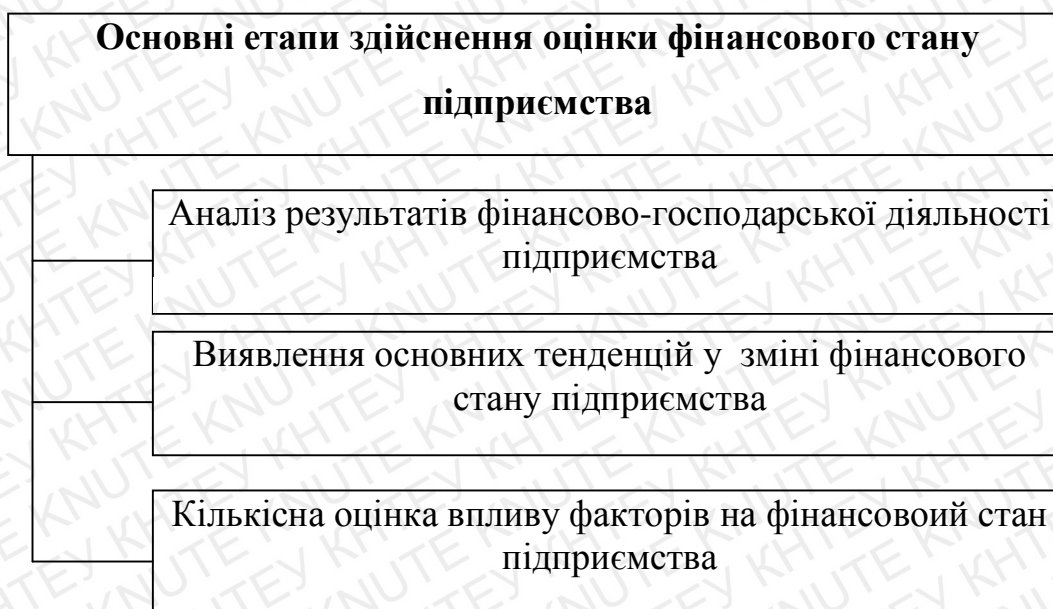

Рис. 2.1. Основні етапи здійснення оцінки фінансового стану підприємства

Діяльність підприємства спрямована на отримання економічної вигоди, або позитивного фінансового результату від господарської діяльності, який являється індикатором ефективності застосованих технологій та організації виробництва, існуючої системи управління, раціональності здійснених витрат тощо.

Фінансовий результат господарської діяльності підприємства, який може бути у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності.

Динаміка основних показників господарської діяльності СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

**Динаміка основних показників господарської діяльності підприємства
СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Стаття	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Ланцюгове абсолютне відхилення, тис.грн.		Ланцюговий тем зміни, %	
				2016 рік	2017 рік	2016 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	12399,70	14891,80	18784,50	2492,10	3892,70	120,10	126,14
Інші операційні доходи	4,00	485,90	115,50	481,90	-370,40	12147,50	23,77
Інші доходи	448,70	0,50	0,00	-448,20	-0,50	0,11	0,00
Разом доходи	12852,40	15378,20	18900,00	2525,80	3521,80	119,65	122,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	11953,30	12532,80	15392,10	579,50	2859,30	104,85	122,81
Інші операційні витрати	531,30	1039,60	1812,50	508,30	772,90	195,67	174,35
Інші витрати							
Разом витрати	12484,60	13572,40	17204,60	1087,80	3632,20	108,71	126,76
Фінансовий результат до оподаткування	367,80	1805,80	1695,40	1438,00	-110,40	490,97	93,89
Податок на прибуток	66,20	325,04	305,17	258,84	-19,87	490,97	93,89
Чистий прибуток (збиток)	301,60	1480,76	1390,23	1179,16	-90,53	490,97	93,89

У 2015 році обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) склав 12399,70 тис. грн. У 2016 році обсяг чистого доходу на 20,10%

порівняно з попереднім роком або на 2492,10 тис.грн. У 2017 році обсяг чистого доходу збільшиться на 26,14% порівняно з попереднім роком, що становило 3892,70 тис.грн (табл.2.1.). Приріст чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, збільшує його частку ринку функціонування підприємства.

До складу інших операційних доходів входять усі доходи, що безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), а саме: доходи від реалізації іноземної валюти; доходи від реалізації інших оборотних активів; доходи від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці; пені, штрафи, неустойки, визнані боржниками; доходи від відшкодування раніше списаних активів; доходи від списання кредиторської заборгованості, яка виникла в ході операційного циклу після закінчення терміну позовної давності; доходи від безоплатно одержаних оборотних активів; інші доходи від операційної діяльності.

На досліджуваному підприємстві не прослідковується чітка тенденція у зміні обсягів інших операційних доходів. Так, якщо у 2015 році обсяг інших операційних доходів становив 4 тис. грн., то у 2016 році обсяг інших операційних доходів збільшився до 485,9 тис.грн або на 481,9 тис. грн., що становило 12147,5% обсягу попереднього року. У 2017 році інших операційних доходів зменшився до 115,5 тис.грн. або на 370,4 тис. грн. Тобто, стрімке збільшення обсягу інших операційних доходів відбулось у 2016 році, а у 2017 році відбулось зменшення обсягу інших операційних доходів порівняно з попереднім роком.

У відповідності до П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" до складу інших доходів відносять доход, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі; дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі); доход від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; доход від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства

На досліджуваному підприємстві спостерігається чітка тенденція до зменшення обсягу інших доходів. Якщо станом на 2015 рік обсяг інших доходів становив 448,7 тис. грн. У 2016 році обсяг інших доходів зменшується на 448,2 тис.грн. до 0,5 тис.грн. У 2017 році обсяг інших доходів зменшується на 0,5 тис.грн. і становить 0 тис.грн.

Обсяг доходів на досліджуваному підприємстві у 2015 році становив 12852,40 тис.грн. У 2016 році цей показник збільшується на 2525,80 тис.грн. до 15378,20тис.грн. У 2017 році обсяг доходів збільшується на 3521,80 тис.грн. до 18900,00 тис.грн.

У 2015 році собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) становила 1953,30 тис.грн. У 2016 році собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) становила 12532,80 тис.грн., тобто збільшилась порівно з попереднім роком на 4,85%, або на 579,50 тис. грн. У 2017 обсяг собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилась на 2859,30тис. грн., темп зміни значення показника становить 22,81 % порівняно з попереднім роком.

Обсяг інших операційних витрат впродовж досліджуваного періоду мав чітку тенденцію до зростання. У 2015 році обсяг інших операційних витрат становив 531,3 тис. грн. У 2016 році обсяг інших операційних витрат збільшився до 1039,6 тис.грн. або становив 195,67% відносно попереднього року. У 2017 році спостерігається збільшення інших операційних витрат до 1812,5 тис.грн. або на 74,35% порівняно з попереднім роком.

Така ж тенденція спостерігається у зміні обсягів витрат, які у 2015 році становлять 12484,6 тис.грн. У 2016 році обсяг витрат збільшився до 13572,4 тис.грн. або на 1087,8 тис.грн. і становив 108,71% відносно попереднього року. У 2017 році спостерігається збільшення витрат до 17204,6 тис.грн. або на 3632,2 тис.грн. порівняно з попереднім роком, що становило 126,76% попереднього періоду.

Чистий фінансовий результат, який на підприємстві виступає у вигляді прибутку у 2015 році становить 301,6 тис.грн. У 2016 році цей результуючий показник господарської діяльності збільшується на 1179,16

тис.грн. і становить 1480,76 тис.грн. Проте негативною тенденцією є те, що у 2017 році цей показник зменшується на 90,53 і становить 1390,23 тис.грн. Проте в цілому, за досліджуваний період обсяг чистого прибутку збільшився на 1088,63 тис.грн., що можна вважати позитивним явищем з точки зору ефективності управління господарською діяльністю підприємства в цілому, та фінансовим станом, зокрема.

Наступним етапом аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства є дослідження стану активів підприємства. Актив балансу містить інформацію про майно, яке є в розпорядженні підприємства, в тому числі про матеріальні цінності, про залишки грошових коштів та ін. Отже, для більш детального аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, необхідно проаналізувати зміни саме в активі балансу підприємства.

Результати проведених розрахунків абсолютних і відносних змін, які відбулися в загальному обсязі і складі активів підприємства за 2015-2017 роки, представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

**Динаміка обсягу та складу активів підприємства
СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Ланцюгове абсолютне відхилення, тис.грн.		Ланцюговий темп зміни, %	
				2016 рік	2017 рік	2016 рік	2017 рік
I. Необоротні активи							
Незавершені капітальні інвестиції	1705,00	1845,40	1821,05	140,40	-24,35	108,23	98,68
Основні засоби	936,05	1125,30	1137,85	189,25	12,55	120,22	101,12
первісна вартість	1301,85	1549,80	1675,60	247,95	125,80	119,05	108,12
знос	365,80	424,50	537,75	58,70	113,25	116,05	126,68
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	93,70	93,70	93,70	0,00	0,00	100,00	100,00
Усього за розділом I	2734,75	3064,40	3052,60	329,65	-11,80	112,05	99,61
II. Оборотні активи							

Запаси	616,30	917,60	1860,15	301,30	942,55	148,89	202,72
Поточні біологічні активи	544,60	519,10	464,30	-25,50	-54,80	95,32	89,44
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	615,55	809,40	891,35	193,85	81,95	131,49	110,12
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами							
з бюджетом	187,55	36,30	20,75	-151,25	-15,55	19,35	57,16
Інша поточна дебіторська заборгованість	149,30	65,90	31,75	-83,40	-34,15	44,14	48,18
Гроші та їх еквіваленти	21,05	18,60	17,75	-2,45	-0,85	88,36	95,43
Витрати майбутніх періодів							
Інші оборотні активи							
Усього за розділом II	2134,35	2366,90	3286,05	232,55	919,15	110,90	138,83
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття							
Баланс	4869,10	5431,30	6338,65	562,20	907,35	111,55	116,71

Обсяг незавершених капітальних вкладень у 2015 році становив 1705 тис.грн. У 2016 році цей показник збільшується на 140,4 тис.грн. і становить 1845,4 тис.грн. А у 2017 році досліджуваний показник зменшується на 24,35 тис.грн і становить 1821 тис.грн.

Оскільки на досліджуваному підприємстві первісна вартість основних засобів постійно збільшується можна стверджувати, що підприємство інвестує кошти в основні засоби. Так, у 2015 році первісна вартість основних засобів становила 1301,85 тис.грн., а у 2016 році їх вартість збільшується на 247,95 тис.грн. і становить 1549,8 тис.грн. У 2017 році подібна тенденція зберігається і первісна вартість основних засобів зростає на 125,8 тис.грн. і становить 1675,6 тис.грн. Така ситуація є свідченням поліпшення майнового стану підприємства.

У складі необоротних активів на досліджуваному підприємстві присутні довготермінові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в

капіталі, обсяг яких не змінюється впродовж досліджуваного періоду і становить 93,7 тис.грн.

Щодо оборотних активів, то впродовж досліджуваного періоду спостерігається тенденція до постійного нарощування обсягів оборотних активів. У 2015 році обсяг оборотних активів становив 2134,35 тис.грн. У 2016 році їх обсяг збільшується на 232,55 тис.грн. і становить 2366,9 тис.грн. У 2017 році тенденція до збільшення обсягу оборотних активів зберігається і їх обсяг збільшується на 919,15 тис.грн. і становить 3286,05 тис.грн, або 138,83% відносно попереднього року. В цілому за досліджуваний період обсяг оборотних активів збільшився на 1151,7 тис.грн.

Збільшення обсягу оборотних активів відбувається в основному за рахунок збільшення запасів. У 2015 році запаси становили 616,3 тис. грн. В 2016 році відбулось збільшення обсягу запасів на 48,89% порівняно з попереднім роком і їх обсяг склав 917,6 тис.грн. Загалом збільшення обсягу запасів позитивно впливає на забезпечення зростаючого обсягу реалізації. Але така ситуація є позитивною у випадку відсутності надмірного накопичення запасів. У 2017 році спостерігається подальше збільшення обсягів запасів на підприємстві до 1860,15 тис.грн. або на 102,72% порівняно з попереднім роком.

Поточні біологічні активи на досліджуваному підприємстві зменшувались впродовж досліджуваного періоду. Так, якщо у 2015 році їх обсяг становив 544,6 тис.грн., то у 2016 році відбувається зменшення даного показника на 25,5 тис.грн. до 519,1 тис.грн. У 2017 році цей показник зменшується до 464,3 тис.грн., або на 54,8 тис.грн.

На початок досліджуваного періоду, в 2015 році сума дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги становила 615,55 тис. грн. Обсяг дебіторської заборгованості збільшується на 193,85 тис.грн. до 809,4 тис.грн. в 2016 році. З одного боку, це стимулює збут продукції, але з іншого боку - негативно впливає на витрати, які виникають у процесі відволікання обортних коштів у дебіторську заборгованість. У 2017 році відбувається подальше збільшення суми дебіторської заборгованості за

продукцію, товари, роботи, послуги на 81,95 тис.грн., і вона дорівнює 891,35 тис. грн.

Підприємство не здійснює короткострокових вкладень у фінансові інструменти.

Впродовж досліджуваного періоду на підприємстві спостерігається потсупове зменшення обсягів дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, яка у 2015 році становила 187,55 тис.грн., а у 2016 році її обсяг зменшується до 36,3 тис.грн. У 2017 році обсяг дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом зменшується на 15,55 тис.грн і становить 20,75 тис.грн.

Обсяги іншої поточної дебіторської заборгованості впродовж досліджуваного піроду мають стійку тенденцію до спадання. У 2015 році обсяг іншої поточної дебіторської заборгованості становив 149,3 тис.грн. У 2016 році даний показник зменшується на 83,4 тис.грн. і становить 65,9 тис.грн. А у 2017 році обсяг іншої поточної дебіторської заборгованості зменшується на 34,15 тис.грн. до 31,75 тис.грн.

Сума грошових коштів на розрахунковому рахунку постійно зменшується: з 21,05 тис.грн. у 2015 році до 17,75 тис.грн. у 2017 році.

Важливим аспектом дослідження фінансового стану підприємства є аналіз структури активів. Динаміку структури активів досліджуваного підприємства за 2015-2017 роки представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Динаміка структури активів СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Ланцюгове відхилення,%	
				2016 рік	2017 рік
I. Необоротні активи					
Незавершені капітальні інвестиції	35,02	33,98	28,73	-1,04	-5,25
Основні засоби	19,2	20,7	18,0	1,5	-2,8
первісна вартість	26,7	28,5	26,4	1,8	-2,1

знос	7,5	7,8	8,5	0,3	0,7
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1,9	1,7	1,5	-0,2	-0,2
Усього за розділом I	56,2	56,4	48,2	0,3	-8,3
II. Оборотні активи				0,0	0,0
Запаси	12,7	16,9	29,3	4,2	12,5
Поточні біологічні активи	11,2	9,6	7,3	-1,6	-2,2
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	12,6	14,9	14,1	2,3	-0,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами					
з бюджетом	3,9	0,7	0,3	-3,2	-0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	3,1	1,2	0,5	-1,9	-0,7
Гроші та їх еквіваленти	0,4	0,3	0,3	-0,1	-0,1
Витрати майбутніх періодів					
Інші оборотні активи					
Усього за розділом II	43,8	43,6	51,8	-0,3	8,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття					
Баланс	100,0	100,0	100,0	X	X

За даними табл. 2.3 у 2015 році активи підприємства склалися на 43,8 % із оборотних активів і на 56,2% з необоротних активів. Найбільшу питому вагу у складі оборотних активів займали запаси, які становили 12,7% від загального обсягу активів. Основні засоби за залишковою вартістю складають 19,2% від загального обсягу активів.

У 2016 році, склад активів підприємства залишився майже незмінним: частка оборотних активів, їх питома вага становить 43,6%, із них 16,9% загального обсягу активів приходилось на запаси. У складі необоротних активів

найбільшу питому вагу займають основні засоби. Питома вага основних засобів за залишковою вартістю становить 20,7% від загального обсягу активів.

У 2017 році відбувається збільшення питомої ваги оборотних активів до 51,8%. Одночасно збільшується питома вага запасів, які займають 29,3% від загального обсягу активів і зростає питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги з 12,6% до 14,1%. Така ситуація пов'язана із збільшенням обсягів дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги з 615,55 тис.грн. у 2015 році до 891,35 тис.грн. у 2017 році. Питома вага необоротних активів у 2017 році становить 48,2%.

Отже, виходячи з проведеного аналізу динаміки та складу активів підприємства, можна зробити висновок, що впродовж досліджуваного періоду спостерігається тенденція до нарощування обсягів оборотних активів і відповідно збільшення їх питомої ваги у складі активів. Найвагомими статтями являються запаси та дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що є необхідними умовами для ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Динаміка обсягу та складу капіталу підприємства представлено в табл.

2.4.

Таблиця 2.4.

**Динаміка обсягу та складу капіталу підприємства
СПП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

%

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Ланцюгове абсолютне відхилення, тис.грн.		Ланцюговий тем зміни, %	
				2016 рік	2017 рік	2016 рік	2017 рік
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	26,60	26,60	26,60	0,00	0,00	100,00	100,00
Капітал у дооцінках							
Додатковий капітал	57,40	57,40	66,25	0,00	8,85	100,00	115,42

Резервний капітал	0,80	0,80	0,80	0,00	0,00	100,00	100,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	902,90	1684,00	2024,70	781,10	340,70	186,51	120,23
Усього за розділом I	987,70	1768,80	2118,35	781,10	349,55	179,08	119,76
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	1843,05	1894,00	2417,90	50,95	523,90	102,76	127,66
розрахунками з бюджетом	3,90	6,00	23,20	2,10	17,20	153,85	386,67
розрахунками зі страхування	4,25	3,00	4,45	-1,25	1,45	70,59	148,33
розрахунками з оплати праці	11,25	11,70	15,75	0,45	4,05	104,00	134,62
Поточні забезпечення	0,00	350,50	657,50	350,50	307,00	X	187,59
Інші поточні зобов'язання	2019,75	1747,80	1759,00	-271,95	11,20	86,54	100,64
Усього за розділом III	3882,20	3662,50	4220,30	-219,70	557,80	94,34	115,23
Баланс	4869,90	5431,30	6338,65	561,40	907,35	111,53	116,71

У пасиві балансу відображаються джерела формування наявних у підприємства засобів. Фінансовий стан підприємства в значній мірі залежить від того, які кошти воно має в своєму розпорядженні і куди вони вкладені.

Впродовж досліджуваного періоду сума зареєстрованого капіталу залишається незмінною і становить 26,6 тис.грн.

Обсяг додаткового капіталу у 2015 році становить 57,4 тис. грн., у 2016 – 57,4 тис.грн., а у 2017 році збільшується на 8,85 тис.грн. і становить 66,25 тис.грн.

Резервний капітал був сформований на підприємстві у розмірі 0,8 тис.грн. і залишається незмінним впродовж досліджуваного періоду.

В 2015 році сума нерозподіленого прибутку становила 902,9 тис. грн. В 2016 році показник збільшується – на 86,51% порівняно з попереднім роком і становить 1684 тис.грн. У 2017 році сума нерозподіленого прибутку

збільшується на 340,7 тис.грн. порівняно з попереднім роком і становить 2024,70 тис.грн. Позитивна тенденція до збільшення даного показника є хорошим явищем, яке свідчить, що зростання власного капіталу суб'єкта господарювання є забезпеченням стійкого фінансового стану підприємства.

У 2015 року сума власного капіталу підприємства становила 987,7 тис. грн. В 2016 році показник збільшується на 79,08% порівняно з попереднім роком і його обсяг становить 1768,8 тис.грн. У 2017 році сума власного капіталу збільшується на 19,76% порівняно з попереднім роком і становить 2118,35 тис.грн. Це позитивна динаміка, яка свідчить про підвищення добробуту інвесторів і власників підприємства.

У 2015 році сума поточних зобов'язань і забезпечень підприємства становила 3882,2 тис.грн. У 2016 році ця стаття пасиву зменшилась до 3662,5 тис.грн. У 2017 році сума поточних зобов'язань і забезпечень підприємства збільшилась на 557,8 тис.грн. і становила 4220,3 тис.грн.

Впродовж досліджуваного періоду сума поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги постійно зростає. У 2015 році поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги становить 1843,05 тис.грн. Приріст цієї статті пасивів становив в 2016 році 50,95 тис.грн. порівняно з попереднім роком і склав 1894 тис.грн. У 2017 році приріст статті пасивів зберігається, але відбувається значно більшими темпами: поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зростає на 523,90 тис.грн. і становить 2417,9 тис.грн.

Така стаття пасиву балансу як розрахунки з бюджетом впродовж у 2015 році становила 3,9 тис.грн., у 2016р. заборгованість збільшилась на 2,10 тис. грн. і становила 6 тис.грн., але в 2017 році сума розрахунків з бюджетом стрімко збільшується на 17,2 тис.грн. і становить 23,2 тис.грн.

Така стаття пасиву балансу як розрахунки з оплати праці впродовж досліджуваного періоду практично не змінюється. У 2015 році ця стаття становила 11,25 тис.грн., у 2016 році заборгованість збільшилась на 0,45 тис. грн. і становила 11,70 тис.грн., в 2017р. сума розрахунків з оплати праці збільшується на 4,05 тис.грн. і становить 15,75 тис.грн.

Обсяг поточних зобов'язань підприємства відсутній у 2015 році, а у 2016 році дана стаття пасиву становить 350,5 тис.грн. У 2016 році обсяг поточних забезпечень збільшується на 307, тис.грн і становить 657,5 тис.грн.

Сума інших поточних зобов'язань постійно зменшується впродовж досліджуваного періоду, що позитивно впливає на поточну ліквідність. У 2015 році сума інших поточних зобов'язань складає 2019,75 тис.грн. В 2016 році спостерігаємо скорочення обсягу інших поточних зобов'язань на 271,95 тис.грн. до 1747,8 тис. грн. У 2017 р. відбувається подальше зменшення суми інших поточних зобов'язань на 11,2 тис.грн. і становить вона 1759 тис.грн.

У 2015 році загальна вартість пасивів становила 4869,9 тис. грн. У 2016 році спостерігається приріст загальної вартості пасивів на 11,53% і становить він 5431,3 тис.грн. У 2017 році спостерігається подальше збільшення обсягу пасивів на 16,71% до 6338,65 тис.грн. В цілому за досліджуваний період загальний обсяг пасивів збільшився на 1468,75 тис.грн. Цей факт свідчить про підвищення загальної суми фінансових ресурсів підприємства, що використовується для здійснення своєї діяльності. Тенденція залишалася незмінною протягом всього періоду.

Також, для отримання повної інформації щодо фінансово-господарської діяльності, що необхідна для об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства, розглянемо структуру капіталу підприємства. Адже структура та склад капіталу, що вкладений в підприємство є важливим фактором при розрахунку показників ефективності діяльності товариства.

В таблиці 2.5 наведено розраховані показники питомої ваги кожної статті пасиву в загальній сумі балансу та динаміка зміни значень в досліджуваних періодах.

Таблиця 2. 5

**Динаміка структури капіталу підприємства
СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Ланцюгове відхилення,%	
				2016	2017

%

				рік	рік
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	0,55	0,49	0,42	-0,06	-0,07
Капітал у дооцінках	0,00			0,00	0,00
Додатковий капітал	1,18	1,06	1,05	-0,12	-0,01
Резервний капітал	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	18,54	31,01	31,94	12,47	0,94
Усього за розділом I	20,28	32,57	33,42	12,29	0,85
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	37,85	34,87	38,15	-2,97	3,27
розрахунками з бюджетом	0,08	0,11	0,37	0,03	0,26
розрахунками зі страхування	0,09	0,06	0,07	-0,03	0,01
розрахунками з оплати праці	0,23	0,22	0,25	-0,02	0,03
Поточні забезпечення	0,00	6,45	10,37	6,45	3,92
Інші поточні зобов'язання	41,47	32,18	27,75	-9,29	-4,43
Усього за розділом III	79,72	67,43	66,58	-12,29	-0,85
Баланс	100,0	100,0	100,0	X	X

Щодо структури пасивів, то можна виокремити наступні тенденції протягом досліджуваного періоду. В 2015 році пасиви склалися на 20,28% з власного капіталу і на 79,72% з поточних зобов'язань. Довгострокові зобов'язання на у складі капіталу підприємства відсутні. Частка власного капіталу була є доволі високою, що є позитивним для забезпечення фінансової стійкості та забезпечення незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Основними статтями зобов'язань підприємства у 2015 році є поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги (37,85% від загальної суми пасивів), інші поточні зобов'язання (41,47% від загальної суми пасивів).

В 2016 році пасиви склалися на 32,57% з власного капіталу і на 67,43% з короткострокових зобов'язань. Частка власного капіталу збільшилась на

12,29%, що є позитивною тенденцією. Основним джерелом власного капіталу є нерозподілений прибуток (31,01% від загальної суми пасивів). Основними джерелами зобов'язань є кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги (34,87% від загальної суми пасивів), інші поточні зобов'язання (32,18% від загальної суми пасивів).

В 2017 році пасиви склалися на 33,42% з власного капіталу і на 66,58% з зобов'язань. Частка власного капіталу зросла на 0,85% порівняно з попереднім роком. Власний капітал формували зареєстрований капітал (0,42% від загальної суми пасивів), нерозподілений прибуток (31,94% від загальної суми пасивів), додатковий капітал (1,05% від загальної суми пасивів). Основні зобов'язання становили кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги (38,15% від загальної суми пасивів), інші поточні зобов'язання (27,75% від загальної суми пасивів), поточні забезпечення (10,37% від загальної суми пасивів).

Отже, виходячи з даних аналізу активу та пасиву балансу підприємства, бачимо, що фінансування господарської діяльності підприємства відбувається в основному за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень капіталу. Власний капітал становить 20,28% до 33,42% загальної суми пасивів. Оскільки підприємство має високу питому вагу власного капіталу, то з погляду інвесторів воно є фінансово надійним.

В загальному обсязі активів впродовж досліджуваного періоду спостерігається зменшення питомої ваги основних засобів на користь збільшення оборотних активів. В цілому обсяг активів збільшується 1468,75 тис.грн. порівняно з базовим періодом.

2.2. Основні тенденції змін фінансового стану підприємства СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки

Показники ліквідності та платоспроможності складають важливу групу коефіцієнтів, що визначають на фінансовий стан підприємства. Показники

ліквідності та платоспроможності СГП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки представлено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності

Показник	2015	2016	2017	Ланцюгове абсолютне відхилення	
Загальний коефіцієнт покриття	0,55	0,65	0,78	0,10	0,13
Проміжний коефіцієнт покриття	0,25	0,25	0,23	0,00	-0,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,16	0,25	0,44	0,09	0,19
Крефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,29	0,39	0,57	0,10	0,18
Крефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,45	0,39	0,29	-0,06	-0,10
Величина власних оборотних активів	-1747,85	-1295,60	-934,25	452,25	361,35

Значення загального коефіцієнта покриття у 2015 р. становить 0,55. В 2016 р. значення коефіцієнт збільшується на 0,1 і становить 0,65. В 2017 р. тенденція до збільшення показника зберігається: його значення зростає на 0,13 та становить 0,78. Але все рівно значення показника є менше нормативного значення, яке становить 2.

Значення проміжного коефіцієнта покриття залишається незмінним впродовж 2015-2016 років і становить 0,25. У 2017 році значення цього показника незначно зменшується і становить 0,23.

Значення показника абсолютної ліквідності впродовж всього досліджуваного періоду є нижчим від встановленого нормативу (0,2): так у

2015-2016 роках його значення становить 0,01, а у 2017 році зменшується до 0. Тобто досліджуване підприємство не може розраховуватись по короткостроковим зобов'язанням за рахунок наявних грошових коштів.

Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань надає інформацію щодо можливості підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок матеріальних запасів. На досліджуваному підприємстві цей показник має стійку тенденцію до збільшення. Так, на початок досліджуваного періоду у 2015 році його значення становило 0,16. У 2016 році значення коефіцієнта збільшилось до 0,25, а у 2017 році його значення зросло на 0,19 і становило 0,44.

Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси збільшується впродовж досліджуваного періоду з 0,29 у 2015 році до 0,57 у 2017 році.

Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість зменшується впродовж досліджуваного періоду з 0,45 у 2015 році до 0,29 у 2017 році.

Забезпеченість підприємства власними оборотними коштами має незадовільний стан, оскільки на підприємстві відсутні власні оборотні кошти.

Динаміка показників фінансової стійкості представлена в табл.2.7.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників фінансової стійкості
СПП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Показник	2015	2016	2017	Ланцюгове абсолютне відхилення	
Коефіцієнт фінансової автономії	0,20	0,33	0,33	0,12	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	0,80	0,67	0,67	-0,12	-0,01
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	0,38	0,35	0,39	-0,03	0,04
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та	1,96	2,10	2,61	0,14	0,51

дебіторської заборгованості					
--------------------------------	--	--	--	--	--

Коефіцієнт фінансової автономії протягом досліджуваного періоду збільшується. Так, в 2016 р. коефіцієнт збільшився на 0,12, а в 2017р. його значення залишилось незмінним по відношенню до попереднього року і становило 0,33. Не дивлячись на це, показник не відповідає мінімально допустимому значенню, яке становить 0,5. Тобто, якщо тенденція буде зберігатися, то підприємство буде залишатись відносно незалежним від зовнішніх джерел фінансування.

Значення коефіцієнта фінансової залежності обернено пропорційне до коефіцієнта фінансової автономії. Виходячи з цього, на підприємстві спостерігається зменшення показника впродовж досліджуваного періоду. Так, в 2016 році значення коефіцієнт фінансової залежності зменшилось з 0,80 до 0,67. Наступного року значення показника не змінюється і становить 0,67.

Значення коефіцієнта кредиторської заборгованості, який представляє собою відношенню обсягу кредиторської заборгованості до загального обсягу активів, на досліджуваному підприємстві не має чітко вираженої тенденції впродовж досліджуваного періоду. Так, у 2015 році його значення становило 0,38, тобто у загальному обсязі капіталу кредиторська заборгованість займала 38%. У 2016 році значення показника зменшується до 0,35, а у 2017 році його значення знову збільшується до 0,39.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості впродовж досліджуваного періоду має стійку тенденцію до зростання. Так, якщо на початок досліджуваного періоду його значення становило 1,96, то у 2016 році значення збільшується до 2,10, а у 2017 році значення коефіцієнта співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості продовжує зростати і становить 2,61, тобто кредиторська заборгованість перевищує дебіторську у 2,6 рази.

Отже, загалом фінансова стійкість підприємства залишається незадовільною, підприємство є залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Показники ділової активності представлені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Динаміка показників ділової активності
СП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Показник	2015	2016	2017	Ланцюгове абсолютне відхилення	
Коефіцієнт оборотності активів, рази	2,55	2,74	2,96	0,20	0,22
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, рази	5,81	6,29	5,72	0,48	-0,58
Коефіцієнт оборотності запасів, рази	19,40	13,66	8,27	-5,74	-5,38
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, рази	13,02	16,34	19,90	3,32	3,57
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	6,42	6,55	6,25	0,13	-0,29
Період обороту активів, дні	143,33	133,12	123,17	-10,21	-9,96
Період обороту оборотних активів, дні	62,83	58,01	63,85	-4,81	5,84
Період обороту запасів, дні	18,82	26,72	44,11	7,90	17,39
Період обороту дебіторської заборгованості, дні	28,04	22,34	18,34	-5,69	-4,00
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	56,87	55,76	58,37	-1,11	2,60
Тривалість операційного циклу	46,85	49,07	62,45	2,21	13,38
Тривалість фінансового циклу	18,82	26,72	44,11	7,90	17,39

В 2015 році значення коефіцієнта оборотності активів становило 2,55. В 2016 році відбувається незначне зростання показника. Період обороту активів обернено пропорційно відповідає змінам оборотності. Так в 2015 році період обороту активів становить 143,33 дні. В 2016 році період обороту зменшується до 133,12 днів, а в 2017р. знижується до 123,17 днів.

В 2015 році коефіцієнт оборотності оборотних активів становив 5,81 разів. В 2016 році спостерігається підвищення показника на 0,48 оберта, тобто наявні оборотні активи використовуються більш ефективно. В 2017 році відбувається зменшення коефіцієнта до 5,72 обороту, тобто на 0,58 обертів менше, відносно попереднього року.

У 2015 році значення показника періоду обороту оборотних активів становить 62,83 дня, то в 2016 році — 58,01 дні. В 2017р. період обороту знову зростає до 63,85 днів.

В 2015 році коефіцієнт оборотності запасів становив 19,4 разів. Оптимальне значення даного коефіцієнта може коливатися для різних видів економічної діяльності від 4 до 8. В 2016 році значення показника знижується до 13,66 разів. Це вказує на зниження ефективності управління запасами і може бути ознакою зниження збутової активності. В 2017 році тенденція до збільшення коефіцієнта оборотності зберігається. В 2017 році вони здійснили 8,27 обертів.

Відповідно при зниженні оборотності запасів зростає середній період обороту. Якщо у 2015 року значення показника періоду обороту запасів становить 18,82 дня, то в 2016 році – 26,72 дні. А в 2017р. значення зросло до 44,11 днів.

Оборотність дебіторської заборгованості в 2015 році становила 13,02 рази. В 2016 році значення показника збільшилось до 16,34. Це вказує на підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю. В 2017 році тенденція зберігається і на кінець досліджуваного періоду коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості становив 19,90 разів.

Відповідно в 2015 році середній період обороту дебіторської заборгованості становив 28,04 днів, а в 2016 році - зменшується до 22,34 днів. На кінець досліджуваного періоду значення показника становило 18,34 днів.

Тривалість операційного циклу показує період протягом якого відбувається зміна окремих видів оборотних активів. Позитивною тенденцією є зменшення тривалості операційного циклу. В 2016 році спостерігається збільшення операційного циклу в порівнянні з попереднім роком на 2,21 днів: з

46,85 дня у 2015 році до 49,07 у 2016 році. В 2017 році спостерігається значне збільшення тривалості операційного циклу до 62,45, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємства.

Тривалість фінансового циклу показує період обороту грошових коштів підприємства. Позитивною тенденцією є скорочення тривалості обороту фінансового циклу, однак якщо його значення є відємним, то це свідчить про несвоєчасність розрахунків з кредиторами. У 2015 році тривалість фінансового циклу становить 18,82 днів. В 2016 році тривалість фінансового циклу становила 26,72 днів. У 2017 році значення показника збільшилось до 44,11 днів.

Показники рентабельності досліджуваного підприємства представлені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Динаміка показників рентабельності
СП «Олімпік Агро» за 2015-2017 роки**

Показник	2015	2016	2017	Ланцюгове абсолютне відхилення	
Рентабельність реалізації	2%	10%	7%	8%	-3%
Рентабельність витрат	2%	11%	8%	8%	-3%
Рентабельність активів	6%	27%	22%	21%	-5%
Рентабельність оборотних активів	14%	63%	42%	48%	-20%
Рентабельність основних засобів	32%	132%	122%	99%	-9%
Рентабельність власного капіталу	31%	84%	66%	53%	-18%

За даними табл.2.8 показники рентабельності реалізації не мають чітко вираженої тенденції, оскільки у 2015 році значення цього показника становило 2%, у 2016 році його значення зростає до 10%, а у 2017 році зменшується до 7%. Подібна стрибкоподібна тенденція прослідковується і у зміні показника

рентабельності витрат: у 2015 році значення цього показника становило 2%, у 2016 році його значення зростає до 11%, а у 2017 році зменшується до 8%.

Значення показника рентабельності активів збільшується впродовж досліджуваного періоду з 2% у 2015 році до 22% у 2017 році.

Рентабельність оборотних активів зростає з 14% до 42% впродовж досліджуваного періоду. Рентабельність основних засобів збільшується з 32% у 2015 році до 122% у 2017 році.

Зміна показника рентабельності власного капіталу не має певної тенденції. У 2015 році значення цього показника становило 31%, у 2016 році його значення зростає до 84%, а у 2017 році зменшується до 66%.

Отже, за винятком даних 2016 року, діяльність підприємства є прибутковою, оскільки рентабельність різних аспектів діяльності є високою. Загалом підприємство за 3 роки отримувало прибуток, а значить на підприємстві здійснюється ефективне управління наявними ресурсами та приймаються обґрунтовані рішення в управлінні.

2.3. Кількісна оцінка впливу факторів на фінансовий стан підприємства

Важливим етапом дослідження фінансового стану підприємства є виявлення факторів, які визначають економічну ситуацію на підприємстві та кількісне вимірювання їх впливу на фінансовий стан підприємства. За допомогою використання методу ланцюгових підстановок розрахуємо вплив окремих факторів на значення результативного показника. В табл.2.9 наведено кількісну оцінку факторів впливу на зміну коефіцієнта фінансової автономії досліджуваного підприємства

Таблиця 2.9

Кількісна оцінка впливу факторів на зміну коефіцієнта фінансової автономії СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016
1. Сума власного капіталу	987,70	1768,80	2118,35	781,10	349,55
2. Капітал	4869,90	5431,30	6338,65	561,40	907,35
3. Коефіцієнт фінансової автономії	0,20	0,32	0,33	0,12	0,01
4. Зміна коефіцієнту фінансової автономії за рахунок:					
4.1 суми власного капіталу	x	x	x	0,11	0,04
4.2 суми позикового капіталу	x	x	x	0,01	-0,03

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що зміна суми власного капіталу в 2016 році на 781,1 тис. грн. призвела до зростання коефіцієнта фінансової автономії на 0,11. В 2016 році збільшення коефіцієнту фінансової автономії відбулось за рахунок зміни суми позикового капіталу на 0,01.

В 2017 році спостерігалось збільшення суми капіталу на 907,35 тис. грн., в свою чергу коефіцієнт фінансової автономії збільшився на 0,01. В 2017 році збільшення суми власного капіталу на 349,55 тис. грн. призвело до збільшення коефіцієнту фінансової автономії на 0,04, а за рахунок збільшення суми позикового капіталу коефіцієнт фінансової автономії зменшився на 0,03.

Отже, було виявлено, що зміна суми власного капіталу впливає на стан фінансової автономії прямо пропорційно, а зміна обсягу позикового капіталу впливає обернено пропорційно.

В табл.2.10 наведено кількісну оцінку впливу факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках з використанням методу ланцюгових підстановок.

Таблиця 2.10

Кількісна оцінка впливу факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення
----------	------	------	------	----------------------

				2016 до 2015	2017 до 2016
1. Сума оборотних активів	2134,35	2366,90	3286,05	232,55	919,15
2. Сума поточних зобов'язань	3882,20	3662,50	4220,30	-219,70	557,80
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,55	0,65	0,78	0,10	0,13
4. Зміна коефіцієнту загальної ліквідності за рахунок:					
4.1 суми оборотних активів	x	x	x	0,06	0,25
4.2 суми поточних зобов'язань	x	x	x	0,04	-0,12

Значення коефіцієнта загальної ліквідності залежить від суми оборотних активів та суми поточних зобов'язань. Зі зміною даних елементів, змінюється і значення показника загальної ліквідності. Для того, щоб визначити як саме відбувається зміна значення коефіцієнта ліквідності, було здійснено оцінку факторів впливу.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності збільшилось у 2016 порівняно з попереднім роком на 0,13, що було наслідком впливу наступних факторів: у 2016р. сума оборотних активів збільшилась на 232,55 тис. грн. і за рахунок цього фактору коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,06. А за рахунок зменшення у суми поточних зобов'язань у 2016 р. на 219,7 коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,04.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності збільшилось у 2017 на 0,13, що було наслідком впливу наступних факторів: у 2017 році відбулось збільшення суми оборотних активів на 919,15 тис.грн., що призвело до збільшення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,25. За рахунок збільшення суми поточних зобов'язань на 557,8 тис.грн. відбулось зменшення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,12.

Отже, можна зробити висновок, що значення коефіцієнта загальної ліквідності прямо залежить від зміни суми оборотних активів і обернено від суми поточних зобов'язань.

В табл.2.10 наведено кількісну оцінку впливу факторів на зміну показника загальної рентабельності СПП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках з використанням методу ланцюгових підстановок.

На зміну показника загальної рентабельності впливають наступні фактори:

- фінансовий результат до оподаткування;
- середньорічна вартість власного капіталу;
- середньорічна вартість позикового капіталу.

Таблиця 2.11

Кількісна оцінка впливу факторів на зміну показника рентабельності сукупного капіталу СПП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016
1. Фінансовий результат до оподаткування	367,80	1805,80	1695,40	1438,00	-110,40
2. Сукупний капітал	4869,90	5431,30	6338,65	561,40	907,35
3. Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	7,55	33,25	26,75	25,70	-6,50
4. Загальна зміна рентабельності сукупного капіталу за рахунок:					
4.1. фінансового результату до оподаткування	x	x	x	29,53	-2,03
4.2. середньорічної вартості власного капіталу	x	x	x	-5,13	-1,89

4.3. середньорічної вартості позикового капіталу	x	x	x	1,29	-2,58
---	---	---	---	------	-------

У 2016 році порівняно з попереднім періодом відбулось збільшення коефіцієнту рентабельності сукупного капіталу на 25,7% з 7,55% у 2015 році до 33,25% у 2016 році. За рахунок збільшення фінансового результату до оподаткування на 561,4 тис.грн. коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу збільшився на 29,53 п.п. За рахунок зміни середньорічної вартості власного капіталу коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу зменшився на 5,13 п.п. За рахунок зміни середньорічної вартості позикового капіталу коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу збільшився на 1,29 п.п.

У 2017 році порівняно з попереднім роком відбулось зменшення коефіцієнту рентабельності сукупного капіталу на 6,5% з 33,25% у 2016 році до 26,75% у 2017 році. За рахунок зменшення фінансового результату до оподаткування на 110,4 тис.грн. коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу зменшився на 2,03 п.п. За рахунок зміни середньорічної вартості власного капіталу коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу зменшився на 1,89 п.п. За рахунок зміни середньорічної вартості позикового капіталу коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу зменшився на 2,58 п.п.

Кількісна оцінка впливу факторів на зміну коефіцієнта оборотності запасів СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках представлена в табл.2.12.

Таблиця 2.12

**Кількісна оцінка впливу факторів на зміну коефіцієнта оборотності
запасів СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках**

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016
1. Собівартість	11953,30	12532,80	15392,10	579,50	2859,30

2. Сума запасів	616,30	917,60	1860,15	301,30	942,55
3. Коефіцієнт оборотності запасів	19,40	13,66	8,27	-5,74	-5,38
4. Зміна коефіцієнту оборотності запасів за рахунок:					
4.1 суми собівартості	x	x	x	0,94	3,12
4.2 суми запасів	x	x	x	-6,68	-8,50

Значення коефіцієнта оборотності запасів протягом досліджуваного періоду коливалось від 19,4 разів у 2015 році до 8,27 у 2017 році.

В 2015 році собівартість становила 11953,30 тис. грн., а оборотність запасів становила 19,4 раза. В 2016 році показник зменшився на 579,50 тис. грн., одночасно знизилась і оборотність запасів до 13,66 разів. В 2017 році собівартість збільшилась на 2859,30 тис. грн. і становила 15392,10 тис. грн. В свою чергу коефіцієнт оборотності запасів зменшився на 5,38 обертів і становив 8,27 обертів.

Сума запасів в 2015 році становила 616,30 тис. грн. В 2016 році відбулось збільшення показника на 301,3 тис. грн., а коефіцієнт оборотності зменшився на 5,74 оберта і становив 13,66 разів. За рахунок зростання собівартості коефіцієнт оборотності запасів збільшився на 0,94, а за рахунок збільшення суми запасів зменшився на 6,68.

В 2017р. оборотність запасів знизилась на 5,38 за рахунок збільшення собівартості на 2859,30 тис.грн. коефіцієнт оборотності запасів збільшився на 3,12, а за рахунок збільшення суми запасів на 942,55 тис.грн. коефіцієнт їх оборотності зменшився на 8,5.

Отже, в даному коефіцієнті також прослідковується прямо пропорційна залежність від значення собівартості продукції підприємства та обернено пропорційні зміни від обсягу запасів.

Проаналізуємо вплив факторів від яких залежить прибутковість активів СГП «Олімпік Агро». Оцінка впливу факторів на зміну прибутковості активів за рахунок зміни рентабельності реалізації та швидкості обороту активів СГП «Олімпік Агро» у 2015-2017 роках наведено в табл. 2.13

Таблиця 2.13

**Оцінка впливу факторів на зміну прибутковості активів СГП
«Олімпік Агро» у 2015-2017 роках**

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016
1. Середня сума активів, тис.грн.	4869,10	5431,30	6338,65	562,20	907,35
2. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	12399,70	14891,80	18784,50	2492,10	3892,70
3. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	367,80	1805,80	1695,40	1438,00	-110,40
4. Коефіцієнт рентабельності реалізації, %	2,97	12,13	9,03	9,16	-3,10
5. Коефіцієнт оборотності активів, разів	2,55	2,74	2,96	0,20	0,22
6. Прибутковість активів, %	7,55	33,25	26,75	25,69	-6,50
7. Зміна прибутковості активів за рахунок:					
7.1 Прибутковості реалізації	x	x	x	23,33	-8,50
7.2 Коефіцієнту оборотності активів	x	x	x	2,37	2,00

При кількісній оцінці факторів, що впливають на зміну прибутковості активів використовувалась модель Дюпон-каскад. Проаналізуємо залежність прибутковості активів від змін прибутковості реалізації. Як відомо рентабельність продажу залежить від показників чистого доходу від реалізації

продукції та фінансового результату до оподаткування. В 2016 році спостерігаємо такі зміни в показниках: прибуток до оподаткування збільшився на 1438 тис. грн. порівняно з попереднім роком і становив 1805,8 тис.грн., чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 2492,10 тис. грн. і становив 14891,8 тис.грн. Відповідно рентабельність реалізації у 2016 році зросла на 9,16 п.п. з 2,97% до 12,13%. Прибутковість активів у 2016 році збільшилась на 25,69 п.п. відповідно за рахунок прибутковості реалізації на 23,33%, а за рахунок збільшення коефіцієнту оборотності активів на 2,37 п.п.

У 2017 році спостерігаємо такі зміни в показниках: прибуток до оподаткування зменшився на 110,4 тис. грн. порівняно з попереднім роком і становив 1695,40 тис.грн., чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 3892,70 тис. грн. і становив 18784,50 тис.грн. Відповідно рентабельність реалізації у 2016 році зменшилась на 6,5 п.п. з 12,3% до 9,03%. Прибутковість активів у 2016 році зменшилась на 6,5% відповідно за рахунок прибутковості реалізації на 8,5 п.п., а за рахунок збільшення коефіцієнту оборотності активів на 2,00 п.п.

Розглянемо вплив коефіцієнту оборотності активів на показник рентабельності активів. Враховуючи, що оборотність активів залежить від прибутку до оподаткування та середньої суми активів. У 2016 році сума активів збільшилась на 562,20 тис. грн., одночасно зменшився фінансовий результат до оподаткування збільшився на 1438,0 тис. грн. Дані зміни вплинули на коефіцієнт оборотності активів і він збільшився на 0,2 оберта. Коефіцієнт оборотності активів вплинув на прибутковість активів у бік збільшення на 2,37. Що ж до ситуації в 2017 році, то ситуація дещо змінилась. Сума активів зберегла тенденцію до збільшення досягла значення 6338,65 тис. грн. В той же період фінансовий результат до оподаткування зменшився відносно попереднього року на 110,4 тис.грн. Такі зміни вплинули на показник оборотності в бік збільшення на 0,22, а це, в свою чергу, призвело до зменшення прибутковості активів на 6,5.

Отже, завдяки каскадній моделі, було виявлено, що на прибутковість активів впливають не тільки рентабельність реалізації активів та коефіцієнт

оборотності активів, а й показники суми активів, фінансового результату до оподаткування. Зміни рентабельності активів відбуваються прямо пропорційно відносно зазначених статей фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГП «ОЛІМПІК-АГРО»

1.1. Визначення основних показників фінансово-господарської діяльності на плановий період

Визначення основних показників фінансово-господарської діяльності є підґрунтям успішного функціонування підприємства, оскільки в його перебігу обґрунтовуються параметри та критерії ефективності суб'єкта господарювання у майбутньому періоді та розробляються заходи щодо її забезпечення. Важливість планування на підприємстві визначається тим, що воно є необхідною передумовою успішного здійснення господарської діяльності підприємства. Визначення основних планових показників господарської діяльності є необхідною передумовою визначення цільового рівня показників фінансового стану підприємства на плановий період.

Для визначення планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) скористаємося економіко-статистичними методами. Метод на основі ланцюгового темпу росту дає можливість врахувати найбільш оперативні тенденції у зміні показника, метод на основі середнього темпу росту забезпечує врахування ретроспективних тенденцій зміни показника, що склалися у попередніх періодах.

При цьому, якщо зміна показника носить стабільний характер (плавно зростає або плавно спадає), то перевага надається методу на основі використання ланцюгового темпу росту, або ж використання обох методів має паритетне значення. Якщо ж навпаки, зміна показника має варіаційний характер (в одних періодах спадання, в інших -- зростання), перевага однозначно надається методу використання середнього темпу росту.

В табл. 3.1 приведено варіанти розрахунку прогнозного чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 2018 рік рішними методами планування.

Таблиця 3.1.

**Оцінка планового чистого доходу СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік
різними методами планування**

Показники	Значення
Планування за допомогою ланцюгового темпу росту	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у звітному періоді, тис.грн.	18784,50
Ланцюговий темп зміни,%	126,14
Плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	23694,75
Планування за допомогою середнього темпу росту	
Середній темп зміни чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	123,08
Плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	23120,32

За даними табл. 3.1. плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), розрахований методом ланцюгового темпу росту становить 23694,7475 тис.грн. Плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), розрахований методом середнього темпу росту становить 23120,32 тис.грн.

Оскільки впродовж аналізованого періоду зміна чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) носить стабільний характер – показник має стійку тенденцію до зростання, то при визначенні планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) доцільно вважати, що використання обох методів має паритетне значення.

Прогноз чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на основі середньозваженої оцінки наведено в табл.3.2.

Таблиця 3.2

Прогноз чистого доходу СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

тис. грн.

Прогноз	Коефіцієнт значущості	Значення прогнозу, тис. грн.
Плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за методом ланцюгового темпу росту	0,5	23694,75
Плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за методом середнього темпу росту	0,5	23120,32
План на 2018 рік		23407,53

Розрахунок прогнозних значень собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) доцільно здійснити виходячи з рівня собівартості який склався у звітному періоді за формулою:

$$CB_{пл} = \frac{ЧД_{пл} \times P_{св.зв.}}{100}, \quad (3.1)$$

де ЧД_{пл.} – плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.

Р_{св.зв.} – рівень собівартості звітного періоду, %.

$$CB_{пл} = \frac{7776,6 \times \frac{4646,3 \times 100}{7259,9}}{100} = 4977 \text{ тис.грн.} \quad (3.2)$$

Таким чином собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у плановому періоді становитиме 19180,23 тис.грн.

Розрахунок інших операційних доходів здійснюється на основі середньорічного темпу зміни і становить у плановому періоді 6,21 тис.грн.

Розрахунок інших операційних витрат (ІОВ пл) проводиться виходячи з рівня інших операційних витрат звітного періоду за наступною формулою:

$$IOB_{пл} = \frac{7776,6 \times \frac{895,7 \times 100}{7259,9}}{100} = 959,4 \text{ тис. грн.} \quad (3.3)$$

Таким чином собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у плановому періоді становитиме 2258,57 тис.грн.

На основі проведених розрахунків фінансовий результат до оподаткування розраховується як різниця між доходами та витратами і становить у плановому періоді 1974,93 тис.грн.

Основні планові показники діяльності досліджуваного підприємства представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Планові показники діяльності СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

тис.грн.

Стаття	2017 рік, тис.грн.	2018 рік, тис.грн.	Абсолютне відхилення, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	18784,50	23407,53	4623,03
Інші операційні доходи	115,50	6,21	-109,29
Інші доходи	0,00	0,00	0,00
Разом доходи	18900,00	23413,74	4513,74
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15392,10	19180,23	3788,13
Інші операційні витрати	1812,50	2258,57	446,07
Інші витрати	0,00	0,00	0,00
Разом витрати	17204,60	21438,81	4234,21
Фінансовий результат до оподаткування	1695,40	1974,93	279,53
Податок на прибуток	305,17	355,49	50,32
Чистий прибуток (збиток)	1390,23	1619,45	229,22

За даними табл. 3.3 фінансовий результат до оподаткування у плановому періоді зросте на 279,53 тис.грн., чистий прибуток зросте на 229,22 тис.грн.

Одним із важливих планових документів, який відображає необхідний приріст окремих видів активів із забезпеченням збалансованості між розміром активів та джерелами їх фінансування є балансовий план. Метою складання балансового плану є а також формування оптимальної структури капіталу, яка гарантувала б достатню фінансову стійкість підприємства у плановому періоді.

При розробці балансового плану використовуються баланс підприємства за звітний період та план доходів та витрат на плановий період. Планування показників здійснюється по основним статтям. Визначення планового обсягу необоротних активів підприємства здійснюється методом прямих розрахунків за окремими їх статтями.

Прогнозна первісна вартість основних засобів у плановому періоді становить 1970,4 тис.грн. Коефіцієнт зносу основних засобів на останню звітну дату становить 0,37. Отже, сума зносу основних засобів на кінець планового періоду становить 729,05 тис.грн. Таким чином, залишкова вартість основних засобів досліджуваного підприємства на кінець планового періоду становить 1241,35 тис.грн.

Незавершені капітальні інвестиції в плановому періоді становитимуть 1837,75 тис.грн.

Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств у плановому періоді становлять 93,7 тис.грн.

Таим чином, загальна сума необоротних активів СГП «Олімпік Агро» у плановому періоді становитиме тис. грн. 3172,80 тис.грн., що на 120,2 тис.грн більше показника звітнього року.

Плановий обсяг запасів розраховуємо на основі середнього періоду обороту запасів, що склався за досліджуваний період та планового значення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Розрахунок планового обсягу запасів представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Розрахунок планового обсягу запасів
СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік**

Показник	Значення
Середній період обороту запасів, днів	29,88
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на плановий період, тис.грн.	19180,23
Плановий обсяг запасів, тис.грн.	1570,15

За даним табл. 3.4 плановий обсяг запасів на 2018 рік становить 1570,15 тис.грн. Обсяг поточних біологічних активів у плановому періоді становить 425,89 тис.грн.

В табл.3.5 представлено розрахунок планового обсягу дебіторської заборгованості, який здійснено на основі середнього періоду обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за досліджуваний період та планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 3.5

Розрахунок планового обсягу дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

Показник	Значення
Середній період обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, днів	17,35
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на плановий період, тис.грн.	23407,53
Плановий обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, тис.грн.	1112,44

За даними табл. 3.5 плановий обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги становить 1112,44 тис.грн.

Таблиця 3.6

Розрахунок планового обсягу іншої поточної дебіторської заборгованості СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

Показник	Значення
-----------------	-----------------

Середній період обороту іншої поточної дебіторської заборгованості, днів	2,21
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на плановий період, тис.грн.	23407,53
Плановий обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, тис.грн.	141,73

За даними табл. 3.6 плановий обсяг іншої дебіторської заборгованості становить 141,73 тис.грн.

В табл.3.7 представлено розрахунок планового обсягу грошей та їх еквівалентів, який здійснено на основі середнього періоду обороту за досліджуваний період та планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 3.7

**Розрахунок планового обсягу грошей та їх еквівалентів СГП
«Олімпік Агро» на 2018 рік**

Показник	Значення
Середній період обороту грошей та їх еквівалентів, днів	0,47
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на плановий період, тис.грн.	23407,53
Плановий обсяг грошей та їх еквівалентів, тис.грн.	30,14

За даними табл. 3.7 плановий обсяг грошей та їх еквівалентів становить 30,14 тис.грн.

За результатами проведених розрахунків складемо план активів СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

План активів СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

тис.грн.

Показники	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення

I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1821,05	1837,75	16,70
Основні засоби	1137,85	1241,35	103,50
первісна вартість	1675,60	1970,40	294,80
знос	537,75	729,05	191,30
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	93,70	93,70	0,00
Усього за розділом I	3052,60	3172,80	120,20
II. Оборотні активи			
Запаси	1203,15	1570,15	367,00
Поточні біологічні активи	414,30	425,89	11,59
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	891,35	1112,44	221,09
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	0,00	0,00	0,00
з бюджетом	20,75	21,83	1,08
Інша поточна дебіторська заборгованість	31,75	141,73	109,98
Гроші та їх еквіваленти	17,25	30,14	12,89
Витрати майбутніх періодів	0,00		0,00
Інші оборотні активи	0,00		0,00
Усього за розділом II	2578,55	3302,18	723,63
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	5631,15	6474,98	843,83

За даними табл.3.8 загальний обсяг активів у плановому періоді становить 6474,98 тис.грн., в тому числі обсяг необоротних активів складає 3172,80 тис.грн., а обсяг оборотних активів становить 3302,18 тис.грн.

Обґрунтування планового обсягу власного капіталу здійснюється з використанням методу прямих техніко-економічних розрахунків. У плановому

періоді без змін залишаються такі статті власного капіталу як: зареєстрований капітал, додатковий капітал.

Обсяг нерозподіленого прибутку у плановому періоді розраховується на основі коефіцієнта капіталізації чистого прибутку у звітному періоді та планового обсягу чистого прибутку. Коефіцієнт капіталізації прибутку становив у звітному періоді він становив 25% У плановому періоді на підприємстві передбачається капіталізувати 30% чистого прибутку, таким чином, нерозподілений прибуток становитиме:

$$2024,7 + 1619,45 \cdot 0,3 = 2510,53 \text{ тис.грн.}$$

Отже, загальна сума власного капіталу планового періоду для досліджуваного підприємства становить 3172,80 тис.грн.

Розрахунок планового розміру кредиторської заборгованості здійснюється на основі планового обсягу собівартості та періоду обороту кредиторської заборгованості у звітному році. Розрахунок планового обсягу кредиторської заборгованості представлено у табл. 3.9.

Таблиця 3.9

**Розрахунок планового обсягу кредиторської заборгованості
СП «Олімпік Агро» на 2018 рік**

Показник	Значення
Середній період обороту поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи послуги, днів	51,44
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	19180,23
Плановий обсяг кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, тис.грн.	2705,2

За даними табл.3.9 плановий обсяг кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги становить 2705,2 тис.грн. Аналогічно плануємо обсяги інших складових кредиторської заборгованості підприємства. Дані розрахунків представлені в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

План пасивів СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік

тис.грн.

Показники	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	26,60	26,60	0,00
Капітал у дооцінках	0,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	66,25	66,25	0,00
Резервний капітал	0,80	0,80	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2024,70	2510,53	485,83
Усього за розділом I	2118,35	2604,18	485,83
	0,00	0,00	
	0,00	0,00	
	0,00	0,00	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1710,40	2705,20	994,80
розрахунками з бюджетом	23,20	25,71	2,51
розрахунками зі страхування	4,45	5,21	0,76
розрахунками з оплати праці	15,75	16,83	1,08
Поточні забезпечення	657,50	427,03	-230,47
Інші поточні зобов'язання	1759,00	690,82	-1068,18
Усього за розділом III	3512,80	3870,80	358,00
Баланс	5631,15	6474,98	843,83

3.2. Обґрунтування цільового рівня показників фінансового стану підприємства на плановий період

За умов функціонування економіки України у ринкових відносинах значно зростає роль обґрунтування основних показників фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості, що має на меті пошук шляхів підвищення і зміцнення фінансового стану у плановому періоді.

Фінансовий стан — це найважливіша характеристика господарської діяльності підприємства, яка визначає конкурентоспроможність, оцінює, у якій мірі гарантовані економічні інтереси підприємства та його господарських партнерів.

Фінансовий стан підприємства у плановому періоді залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Передусім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація продукції, яка відповідає вимогам споживачів. Неритмічність виробничих процесів, погіршення якості продукції, труднощі з її реалізацією призводять до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, в результаті чого погіршується його платоспроможність. Існує і зворотний зв'язок, брак коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами, а отже й у виробничому процесі. Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Значну увагу визначенню планових значень показників фінансового стану приділяють тому, що, саме вони дозволяють виявити передумови розвитку підприємства та визначити проблеми, які потребують вирішення.

В сучасних ринкових умовах, значно зростає самостійність та економічна відповідальність підприємств. В зв'язку з цим, підвищується важливість

планування фінансового стану підприємства, оскільки ґрунтуючись на результатах планування можна виробити грамотну економічну політику, стратегію і тактику, яка в подальшому буде сприяти можливим перспективам розвитку. Економічне та фінансове планування дозволить поліпшити управління підприємства за рахунок забезпечення організації усіх факторів виробництва.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичного планування фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні стабільності його роботи в перспективі. Фінансовий стан характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. На фінансовий стан підприємства у плановому періоді впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання. Оптимізація фінансового стану є однією з головних умов успішного розвитку підприємства у майбутньому періоді.

Прогноз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

На основі планового Балансу та Звіту про фінансові результати СГП «Олімпік Агро» розраховуються показники фінансового стану на плановий період та порівнюються зі звітним значенням, щоб прослідкувати тенденцію їх зміни і виявити напрями, які потребуватимуть вдосконалення.

Показники ліквідності і платоспроможності, які характеризують можливість підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання (табл. 3.11).

З розрахунків спостерігаємо, що збільшуються всі показники ліквідності та платоспроможності у плановому періоді, окрім коефіцієнта відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість.

При обґрунтуванні плану доходів і витрат та балансового плану СГП «Олімпік Агро» переважно враховувалися тенденції минулих років, внаслідок чого за умови зростання обсягів чистого доходу та відповідного збільшення

чистого прибутку, і було отримане відповідне покращення окремих показників фінансового стану.

Таблиця 3.11

**Показники ліквідності і платоспроможності СГП «Олімпік Агро» у
2017-2018 роках**

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Загальний коефіцієнт покриття	0,73	0,85	0,12
Проміжний коефіцієнт покриття	0,27	0,45	0,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,01	0,00
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,34	0,41	0,06
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,47	0,48	0,01
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,37	0,39	0,02
Величина власних оборотних активів	-934,25	-568,82	365,43

Загальний коефіцієнт покриття збільшується на 0,13 до 0,85, що свідчить про більшу можливість покриття короткострокових зобов'язань за рахунок оборотних активів у плановому періоді порівняно із звітним періодом. Отже, підприємству слід підвищити даний показник, який протягом досліджуваних років має дуже низьке значення, а в плановому періоді збільшився, але не суттєво.

Збільшення проміжного коефіцієнту покриття з 0,27 до 0,45 означає підвищення ступеня покриття короткострокових зобов'язань лише за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості. Значення цього показника на підприємстві є досить високим.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який становить 0,01 у плановому періоді, що підприємство знову не має достатнього рівня негайної

платоспроможності, адже показник хоча і збільшився, але все одно не досягає оптимального значення – 0,2.

Отже, підприємству слід підвищити показник абсолютної ліквідності, який протягом досліджуваних років має дуже низьке значення, а в плановому періоді збільшився, але не суттєво.

Величина власних оборотних активів у плановому періоді залишається від'ємною, проте її значення зменшується.

Показники фінансової стійкості, які характеризують ступінь фінансової незалежності підприємства представлені в табл.3.12.

Таблиця 3.12

**Показники фінансової стійкості СГП «Олімпік Агро»
у 2017-2018 роках**

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,38	0,40	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	0,62	0,60	-0,03
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	0,31	0,43	0,11
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,86	2,16	0,30

При розрахунку прогнозних показників фінансової стійкості спостерігаємо підвищення в плановому періоді коефіцієнту кредиторської заборгованості на 0,11 з 0,31 до 0,43 та коефіцієнту співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості на 0,30 з 1,86 у 2017 році до 2,16 у 2018 році. Збільшення цього коефіцієнту є свідченням того, що кредиторська заборгованість перевищує дебіторську заборгованість у 2,16 рази. У плановому періоді відбувається збільшення коефіцієнта фінансової автономії з 0,38 до 0,40 та відповідно зменшення коефіцієнту фінансової залежності з 0,62 у 2017 році до 0,60 у плановому періоді. Така тенденція свідчить про покращення незалежності фінансування від зовнішніх джерел.

Показники рентабельності, які характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів його діяльності представлені в табл. 3.13.

У 2018 році спостерігаємо скорочення окремих показників рентабельності: рентабельності оборотних активів - з 54% до 49%, рентабельність власного капіталу – з 66% до 62%. Рентабельність реалізації, рентабельність витрат, рентабельність активів згідно проведених розрахунків у плановому періоді, залишаються без змін.

Таблиця 3.13

**Показники рентабельності діяльності СГП «Олімпік Агро»
у 2017-2018 роках**

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Рентабельність реалізації	7%	7%	0%
Рентабельність витрат	8%	8%	0%
Рентабельність активів	25%	25%	0%
Рентабельність оборотних активів	54%	49%	-5%
Рентабельність основних засобів	122%	130%	8%
Рентабельність власного капіталу	66%	62%	-3%

Рентабельність основних засобів збільшується на 8% з 122% до 130%.

Показники ділової активності, які характеризують показники оборотності активів та капіталу, характеризують ефективність використання майна та капіталу підприємства, що має безпосередній вплив на ефективність його функціонування в цілому представлені в табл. 3.14.

З розрахунків показників ділової активності можна зробити висновок, що позитивним є незначне зменшення періоду обороту активів з 109,42 дня до 100,97 дня.

Таблиця 3.14

Показники ділової активності СГП «Олімпік Агро»

у 2017-2018 роках

Показник	2017	2018	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт оборотності активів, рази	3,34	3,62	0,28
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, рази	7,28	7,09	-0,20
Коефіцієнт оборотності запасів, рази	12,79	14,91	2,11
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, рази	19,90	18,34	-1,56
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	8,78	6,97	-1,81
Період обороту активів, дні	109,42	100,97	-8,45
Період обороту оборотних активів, дні	50,10	51,49	1,39
Період обороту запасів, дні	28,53	24,48	-4,05
Період обороту дебіторської заборгованості, дні	18,34	19,90	1,56
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	41,59	52,39	10,80
Тривалість операційного циклу	46,87	44,38	-2,49
Тривалість фінансового циклу	5,28	-8,01	-13,29

Скорочення періоду обороту запасів з 28,53 днів у 2017 році до 24,48 днів у плановому періоді є позитивним з точки зору підвищення ефективності збутової політики підприємства.

Проте зростання в плановому періоді показників періоду обороту дебіторської заборгованості свідчить про погіршення фінансового стану, зокрема про зниження ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Збільшення періоду обороту кредиторської заборгованості та від'ємне значення тривалості фінансового циклу свідчить про те, що підприємство залучає кошти кредиторів у якості джерел фінансування.

З розрахунків показників ділової активності можна зробити висновок, що позитивним є незначне, але зниження тривалості операційного циклу – з 46,87 днів до 44,38 днів. Це зменшення відбулося за рахунок більш інтенсивного зростання періоду обороту запасів порівняно з підвищенням тривалості обороту дебіторської заборгованості.

Отже, в плановому періоді спостерігаємо покращення показників ліквідності та платоспроможності, проте одночасно спостерігається погіршення оборотності дебіторської заборгованості. Скорочення показників окремих показників рентабельності, яке спричинило уповільнення темпів росту чистого прибутку, вимагає пошуку напрямів економії та раціоналізації витрат у плановому періоді. Крім цього, слід звернути увагу на уповільнення оборотності дебіторської заборгованості, яке очікується у плановому періоді. Таким чином, у плановому періоді на підприємстві необхідно застосовувати заходи щодо зменшення обсягу витрат, скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості, зменшення операційного циклу, підвищення коефіцієнту абсолютної ліквідності для його наближення до нормативного значення.

3.3. Обґрунтування заходів щодо забезпечення досягнення цільових показників фінансового стану підприємства у плановому періоді

Для обґрунтованого виявлення заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства необхідно виявити фактори, які зумовлюють процес розвитку об'єкта дослідження. В якості методичного інструменту дослідження доцільно використати метод SWOT-аналіз, завдяки якому встановлюються

взаємозв'язки між сильними і слабкими сторонами в діяльності підприємства, а також загрозами і можливостями, що супроводжують цю діяльність. Матриця SWOT-діяльності СГП «Олімпік Агро» у плановому періоді представлена в табл. 3.15.

Всі основні види сировини підприємство отримує переважно від вітчизняних постачальників вчасно за заздалегідь укладеними угодами. Рослинницька галузь є однією з найбільш перспективних в Україні, підприємство застосовує традиційну технологію землеробства та не здійснює діяльності, пов'язаної з дослідженнями та новими розробками. Підприємство продовжуватиме діяльність відповідно до обраної стратегії розвитку, тваринництво, зокрема вирощування кіз, та рослинництво, зокрема вирощування зернових та олійних культур, кукурудзи із застосуванням традиційних технологій виробництва з урахуванням кліматичних умов та інших чинників. Сильними сторонами діяльності досліджуваного підприємства є сприятливі агрокліматичні умови для розвитку молочного тваринництва та вирощування сільськогосподарських культур; зростання урожайності; висока якість молочної продукції; стабільний попит на продукцію.

Слабкими сторонами господарської діяльності досліджуваного підприємства є виснаження та втрата родючості ґрунтів через недотримання системи сівозміни; недостатнє внесення органічних та мінеральних добрив; незабезпеченість ґрунтів від ерозії; високий ступінь зношеності основних засобів; відсутність чіткої системи збуту; відсутність ефективного менеджменту та стимулювання працівників, що призводить до низької продуктивності праці.

В яості можливостей можна виділити використання нових сортів рослин та порід тварин з високим генетичним потенціалом; виробництво екологічно чистої продукції; розширення асортименту та поліпшення якості продукції.

Таблиця 3.15

**Матриця SWOT-діяльності СГП «Олімпік Агро»
у плановому періоді**

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Сприятливі агрокліматичні умови для розвитку молочного тваринництва та вирощування сільськогосподарських культур. 2. Зростання урожайності. 3. Висока якість молочної продукції. 4. Стабільний попит на продукцію. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виснаження та втрата родючості ґрунтів через недотримання системи сівозміни, недостатнє внесення органічних та мінеральних добрив, незабезпеченість ґрунтів від ерозії. 2. Високий ступінь зношеності основних засобів. 3. Відсутність чіткої системи збуту. 4. Відсутність ефективного менеджменту та стимулювання працівників, що призводить до низької продуктивності праці.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання нових сортів рослин та порід тварин з високим генетичним потенціалом. 2. Виробництво екологічно чистої продукції. 3. Розширення асортименту та поліпшення якості продукції. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Несприятливі погодні умови. 2. Значне коливання цін на сільськогосподарську продукцію. 3. Неможливість залучити інвестиційні ресурси у достатніх обсягах, обмеженість кредитування, високі кредитні ставки. 4. Високі ціни на паливно-енергетичні ресурси.

Загрозами для розвитку підприємства виступають несприятливі погодні умови; значне коливання цін на сільськогосподарську продукцію; неможливість залучити інвестиційні ресурси у достатніх обсягах, обмеженість кредитування, високі кредитні ставки; високі ціни на паливно-енергетичні ресурси.

Головним фактором ризику, що впливає на діяльність підприємства є несприятливі погодні умови, зокрема значно більша або менша кількість опадів ніж в середньому, холодна зима з невеликою кількістю снігу, можуть погіршити врожайність культур та негативно вплинути на результати господарської діяльності. Для мінімізації ризиків, пов'язаних із несприятливими погодними умовами, зокрема вимерзанням озимих культур, підприємство практикує укладання договорів страхування. Фінансові результати діяльності підприємства залежать від ринкових цін на сільськогосподарську продукцію, які, в свою чергу, залежать від багатьох

чинників. На підприємстві необхідно оперативно регулювати собівартість продукції, щоб зменшити ризик зниження рентабельності.

Таким чином, до концептуальних положень щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства можна віднести: створення дієвої служби контролю якості виробництва продукції молока; удосконалення кормовиробництва та кормової бази; поліпшення якісного складу поголів'я; розвиток селекційно-племінної роботи та перехід на сучасні технології охолодження молочної сировини. Для рослинництва найбільш ефективною буде використання нових технологій обробітку землі, а також використання високоврожайних та стійких сортів сільськогосподарських культур.

Для кожного окремого підприємства існують загальні напрями покращення фінансового стану. Як було зазначено в попередньому розділі роботи одним із напрямів поліпшення фінансового стану досліджуваного підприємства є зниження витрат. Напрями економії поточних витрат мають враховувати особливості діяльності підприємства. На досліджуваному підприємстві одним із напрямів зниження витрат є ліквідація частини основних засобів, що не використовуються. За даними, отриманими на підприємстві, у 2018 році можна реалізувати частину основних засобів, які на підприємстві не використовуються, зокрема трактор ХТЗ Т-150-05-09-25.

Експертно визначена фахівцями досліджуваного підприємства вартість гусеничного трактора – 521 тис. грн. Транспортні засоби відповідно до Податкового кодексу України відносяться до 5 групи основних засобів, мінімально допустимий строк корисного використання яких становить 5 років. Для амортизації на підприємстві застосовувався прямолінійний метод, а строк корисного використання визначено як 5 років. Таким чином, внаслідок виведення з експлуатації основних засобів, що не використовуються, підприємство може зменшити розмір амортизаційних відрахувань у 2018 році на: $521 \cdot (100/5)/100 = 104,2$ тис.грн. Окрім того, підприємство отримує кошти від реалізації у розмірі залишкової вартості основних засобів, яка складає 208,4 тис.грн.

Вагомим напрямом покращення фінансового стану та зменшення періоду обороту дебіторської заборгованості є підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю. Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги за досліджуваний період на підприємстві займала від 10 до 16% усіх оборотних активів. Для досліджуваного підприємства доцільно застосовувати наступні заходи щодо управління процесом формування дебіторської заборгованості: оптимізація обсягів дебіторської заборгованості; підвищення швидкості погашення дебіторської заборгованості; забезпечення якості дебіторської заборгованості. На досліджуваному підприємстві, як і на більшості підприємств стикаються з наступними проблемами: немає достовірної інформації про строки погашення зобов'язань дебіторами; на підприємстві відсутні дані щодо зростання витрат, пов'язаних із збільшенням розміру дебіторської заборгованості та терміну її погашення; не проводиться оцінка кредитоспроможності покупців та ефективності комерційного кредитування.

Оптимізація обсягів формування дебіторської заборгованості для досліджуваного підприємства забезпечується управлінням термінами платежів та формами розрахунків підприємства з споживачами. Використання умов оплати, які призводять до утворення дебіторської заборгованості, ефективні для підприємства, тільки в разі збільшення за рахунок цього обсягів реалізації товарів, зростання конкурентних переваг підприємства. Одним із таких напрямів є використання системи цінових знижок. У результаті очікується підвищення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на підприємстві СГП «Олімпік Агро».

Зменшення дебіторської заборгованості підприємства включає в себе заходи поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства. Тобто з метою своєчасного одержання оплати за поставлену продукцію і запобігання неплатежів використовується надання знижок з договірної ціни при достроковій оплаті. При запровадженні даного заходу покращиться значення коефіцієнту абсолютної ліквідності підприємства внаслідок скорочення запланованих на обсягів дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги

і відповідного зростання залишків грошових коштів на поточному рахунку підприємства.

Отже, зменшення дебіторської заборгованості підприємства тягне за собою збільшення грошових коштів, що у свою чергу, сприяє зменшенню кредиторської заборгованості підприємства.

Прогнозоване зниження дебіторської заборгованості за умови впровадження запропонованого заходу, становитиме близько 5%, а витрати, понесені підприємством 55,62 тис. грн.. У зв'язку з цим грошові кошти досліджуваного підприємства зростуть на 5,12 тис. грн..

Для визначення максимального терміну кредитного періоду доцільно використати методику визначення оптимального строку скорочення оборотності дебіторської заборгованості з метою реалізації поставлених перед підприємством завдань, а саме – зменшення розміру дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги у плановому періоді додатково на 5% [36].

а) визначення реальної оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства ($O_{ДЗ}$):

$$O_{ДЗ} = \frac{ЧД}{ДЗ_{ср}} = \frac{23407,53}{1112,44} = 21,04, \quad (3.1)$$

де $O_{ДЗ}$ – оборотність дебіторської заборгованості підприємства;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$ДЗ_{ср}$ – середня величина дебіторської заборгованості підприємства;

б) визначення періоду погашення дебіторської заборгованості підприємства:

$$П_{ДЗ} = \frac{КД}{O_{ДЗ}} = \frac{365}{21,04} = 17,34 \text{ дн.}, \quad (3.2)$$

де $П_{ДЗ}$ – період погашення дебіторської заборгованості підприємства;

$КД$ – кількість днів (тривалість) аналізованого періоду;

в) визначення оборотності для необхідного приросту оплаченої валової виручки підприємства (у цьому випадку необхідний приріст оплаченої валової виручки досягається за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості):

$$O_{Pr} = \frac{ЧД}{Pr} = \frac{101239}{23407,53 \times 5\%} = \frac{101239}{1170,38} = 86,5, \quad (3.3)$$

де O_{Pr} – оборотність для необхідного приросту валової виручки;

Pr – необхідний приріст валової виручки, грн;

г) визначення строку обороту для необхідного приросту оплаченої валової виручки підприємства (CO_{Pr}):

$$CO_{Pr} = \frac{КД}{O_{Pr}} = \frac{365}{86,5} = 4,22, \quad (3.4)$$

г) визначення оптимального строку скорочення оборотності статті дебіторської заборгованості ($П_{Дз\ opt}$) з метою реалізації поставлених перед підприємством завдань:

$$П_{Дз\ opt} = П_{Дз} - CO_{Pr} = 18,34 - 4,22 = 14,12 \text{ дн.}, \quad (3.5)$$

Отже, виходячи з отриманих результатів, оптимальний термін оборотності дебіторської заборгованості для зменшення її суми на 5% - 14,12 днів.

Забезпечення необхідної якості дебіторської заборгованості шляхом формування стандартів оцінки покупців і диференціації умов надання кредиту є частковою запорукою її погашення у встановлений термін.

При обґрунтуванні плану доходів та витрат підприємства на 2018 рік у витрати підприємства були обчислені, виходячи із минулих тенденцій. У табл. 3.16 наведено соригований план доходів та витрат, на 2018 рік з урахуванням реалізації запропонованих заходів.

Таблиця 3.16

**Скоригований план доходів та витрат
СГП «Олімпік Агро» на 2018 рік**

тис.грн.

Стаття	2017 рік	2018 рік (план	2018 рік (план з
--------	----------	-----------------	-------------------

		без урахування резервів)	урахування резервів)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	18784,50	23407,53	24577,91
Інші операційні доходи	115,50	6,21	21,50
Інші доходи	0,00	0,00	
Разом доходи	18900,00	23413,74	24599,41
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15392,10	19180,23	20139,25
Інші операційні витрати	1812,50	2258,57	2303,74
Інші витрати	0,00	0,00	0,00
Разом витрати	17204,60	21438,81	22442,99
Фінансовий результат до оподаткування	1695,40	1974,93	2156,42
Податок на прибуток	305,17	355,49	388,16
Чистий прибуток (збиток)	1390,23	1619,45	1768,27

Отже, в плановому періоді спостерігаємо за рахунок впроваджених заходів збільшення обсягу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на підприємстві на 1170,38 тис.грн., збільшення операційних витрат на 959,01 тис.грн. та відповідне збільшення чистого прибутку - до 1768,27 тис. грн., або на 148,82 тис.грн. Таким чином, чистий прибуток, розрахований з урахуванням впровадження резервів, перевищує чистий прибуток 2012 року на 9,2%.

Розраховуємо основні показники ліквідності підприємства СГП «Олімпік Агро» після впровадження заходів (табл. 3.14).

Таблиця 3.17

Показники ліквідності і платоспроможності СГП «Олімпік Агро» у 2017-2018 роках

Показник	2017	2018 рік (план без урахування резервів)	2018 рік (план з урахування резервів)

Загальний коефіцієнт покриття	0,73	0,83	0,84
Проміжний коефіцієнт покриття	0,27	0,45	0,42
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,01	0,02
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,34	0,41	0,39
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,47	0,48	0,47
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,37	0,39	0,38

Загальний коефіцієнт покриття збільшується до 0,84, коефіцієнт абсолютної ліквідності, збільшується до 0,2, але все одно не досягає оптимального значення – 0,2.

Показники фінансової стійкості після впровадження запропонованих заходів залишаються без змін.

В табл.3.18 наведено основні показники рентабельності підприємства СГП «Олімпік Агро» після впровадження заходів (табл. 3.18).

Таблиця 3.18

Показники рентабельності СГП «Олімпік Агро» у 2017-2018 роках

Показник	2017	2018 рік (план без урахування резервів)	2018 рік (план з урахування резервів)
Рентабельність реалізації	7,4%	6,9%	7,2%
Рентабельність витрат	8,1%	8,4%	7,9%
Рентабельність активів	24,7%	25,0%	27,9%
Рентабельність оборотних активів	53,9%	49,0%	55,7%
Рентабельність основних засобів	122,2%	130,5%	55,7%
Рентабельність власного капіталу	65,6%	62,2%	67,9%

За даними табл.3.18 спостерігається підвищення окремих показників рентабельності: рентабельності реалізації до 7,2%, рентабельності активів до 27,9%, рентабельності оборотних активів - до 55,7%, рентабельність власного капіталу – до 67,9%.

Таблиця 3.19

Показники ділової активності СГП «Олімпік Агро» у 2017-2018 роках

Показник	2017	2018 рік (план без урахування резервів)	2018 рік (план з урахування резервів)
Коефіцієнт оборотності активів, рази	3,34	3,62	4,25
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, рази	7,28	7,09	7,75
Коефіцієнт оборотності запасів, рази	12,79	14,91	13,50
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, рази	19,90	18,34	20,14
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	8,78	6,97	7,44
Період обороту активів, дні	109,42	100,97	85,80
Період обороту оборотних активів, дні	50,10	51,49	47,12
Період обороту запасів, дні	28,53	24,48	23,03
Період обороту дебіторської заборгованості, дні	18,34	19,90	18,12
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	41,59	52,39	49,03
Тривалість операційного циклу	46,87	44,38	41,15
Тривалість фінансового циклу	5,28	-8,01	-7,88

За даними табл. 3.19 відбувається скорочення тривалості операційного циклу до 41,15 днів, тривалість фінансового циклу є від'ємне значення і становить 7,88 днів. Тобто, порівняно із звітним періодом та планом без урахування резервів покращилася тривалість операційного та фінансового циклів. Покращилися показники рентабельності діяльності, порівняно з їх значеннями, розрахованими без урахування резервів. Значення показників фінансової стійкості залишились без змін.

Виходячи з цього, можна констатувати, що впровадження запропонованих у випускній кваліфікаційній роботі заходів забезпечить підприємству в 2018 році у порівнянні з 2017 роком покращення показників фінансового стану.